

Do přírody ve městě

vycházky
za minulostí, současností a přírodou
města Olomouce

Z BĚLIDEL DO Podél Bystřičky za město (a jinudy zpět) BYSTROVAN

ZAČÁTEK

zastávka MHD Bělidla

KONEC

zastávka MHD Bělidla, nebo v polovině trasy
na zastávce MHD Bystrovany, U Bystřičky

DĚLKA TRASY

celkem 8,5 km,
vyžaduje asi 2,5 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa je bez bariér. Jsou na ní úseky, které slouží jako rušná cyklostezka, je nutno dbát osobní bezpečnosti. Cesta podél Bystřičky až po křížení s Libušinou ulicí u mostu je udusaná hlína zpevněná kamínky, další úseky jsou již asfaltové. Trasa je v různých místech vybavena lavičkami (dětská hřiště, pomník padlých letců, parčík v Bystrovanech apod.), při dobrém počasí se dá také posedět u splavů.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Nenáročná okružní trasa, jejíž hlavní část vede kolem řeky Bystřičky (ačkoli se jí tak běžně říká v Olomouci, oficiální název je Bystřice). Trasa sleduje řeku na jejím téměř posledním úseku, a to od obce Bystrovany po městskou část Bělidla. Bystřička se zakrátko poté v centru města vlévá do řeky Moravy. Cesta podél vody je pro zajímavost naplánována tak, aby v určitém úseku vedla vždy po jiném břehu řeky, podle toho, jak to okolnosti dovolují. V závěru okruhu se naše trasa odkloní od řeky a zavede nás do centra Bělidel, kde si prohlédneme řadu místních pamětihodností.

Popis trasy

●●●●●●● Dětské hřiště u lávky

Vyjdeme od zastávky MHD Bělidla k nedalekému mostu přes Bystřičku a na Bystrovanské ulici hned odbočíme k řece na žlutou turistickou značku, která vede podél řeky k dětskému hřišti. Mostek na Bělidla zde propojuje bělidelskou a hodolanskou část Bystrovanské ulice. Pokračujeme dále kolem „zelené“ lávky, za níž spatříme první splav, a po přejití Libušiny ulice dojdeme po asfaltové cyklostezce až ke druhému splavu.

●●●●●●● Pamětní místo padlým americkým letcům

Zakrátko spatříme obrovský topol, u kterého je pamětní místo sedmi amerických letců. Dne 18. prosince 1944 byli sestřeleni německými stíhači a zahynuli při pádu bombardéru Boeing B-17G Flying Fortress. Na informační tabuli jsou uvedeny podrobnosti o válečné události a místo je vybaveno několika lavičkami pro odpočinek.

Cesta se dál esovitě odklání od Bystřičky a severním směrem spatříme v oploceném prostoru v poli bystrovanský fort č. IV, který byl kdysi součástí prstenčovitého opevnění města Olomouce.

Asfaltová cesta nás provede lesíkem, pak se z něj vynoří a po levé straně se objeví široký výhled do polí, na horizontu lemovaný hřebeny Nízkého Jeseníku s dominantou baziliky Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku, a zahlédneme i vrtule větrné elektrárny nad Dalovem. Po pravé straně míváme zahrádky, naši cestu pak kolmo překříží silnice do Bukovan a za ní už začíná obec Bystrovany. Asi 80 m za křižovatkou můžeme najít další ze splavů ukrytý porostem, tzv. „Bystrovanský“ splav.

●●●●●●● Náves obce Bystrovany

V Bystrovanech nemůžeme minout hospůdku U Sklenářů, před kterou stojí kaplička. Od rozcestí za hospůdkou pak vede doleva Jeseniova ulice, směřující na náves obce. Uprostřed návsi se vyjímá kaple sv. Bartoloměje z roku 1887, před kterou stojí kamenný kříž vysvěcený téhož roku. Na vydlážděném prostranství před kaplí byla postavena moderní kašna s lavičkami k posezení a odpočinku.

© T. Hrubá

© T. Hrubá

●●●●●●● Občerstvení Na Hřišti, Kynologický klub

Z návsi v Bystrovanech se vracíme zpět na rozcestí a odtud k mostu přes Bystřičku. Před ním odbočíme vlevo a pokračujeme asfaltovou cestou podél řeky ke sportovnímu areálu s občerstvením a dětským hřištěm. Na areál navazuje výcvikový prostor pro psy Kynologického klubu Bystrovany. Přímo naproti jeho vstupu je další splav, v pořadí už čtvrtý.

Zde se nacházíme asi v polovině naší okružní trasy. Vrátime se pak k silnici u mostu, kde máme možnost procházku ukončit na zastávce MHD Bystrovany, U Bystřičky. Je umístěna u parčíku s lavičkami a přes silnici uvidíme pomník obětem světových válek. Naproti zastávce je další možnost občerstvení v Hospodě U Bystřičky.

Pokud chceme dokončit celou plánovanou trasu, vrátíme se kolem památníku amerických letců až ke křížení trasy se silnicí u mostu, přes který přejdeme na druhou stranu řeky. Cesta pokračuje hned za mostem po směru toku řeky až k mostku na Bělidle, který přejdeme, a půjdeme rovně až na křižovatku s Libušinou ulicí. Pokud máme chuť se občerstvit v Restauraci U Bulhara, odbočíme vpravo.

●●●●●●● Památky Bělidel

Volba opačným směrem nás zavede ke dvěma výrazným pamětihodnostem Bělidel na Libušině ulici. Kaple se zvonicí z první poloviny 19. století je doprovázena barokním sloupem se sochou Panny Marie, který zde stál již v polovině 18. století. Z frekventované Libušiny ulice zabočíme do ulice Bendlovy a dostaneme se do „centra“ Bělidel, kde rozšířená ulice Táboritů tvoří malé náměstíčko s restaurací Na Blajchu.

Místní škola byla vybudována ještě za Rakouska–Uherska a přes mnohé změny slouží dodnes. Kamenný kříž s ukřižovaným Kristem naproti škole postavila obec Bělidla v roce 1877 na místě staršího kříže.

Z náměstíčka vede trasa kolem sportovního areálu Sokola z roku 1909, míjí novou tiskárnu FGP a dále už směřuje ven z Bělidel na Divišovu ulici, kde se celý okruh uzavírá na zastávce MHD Bělidla.

BUKOVANY

Za výhledy na Olomouc

ZAČÁTEK

zastávka MHD Bukovany

KONEC

zastávka MHD Bukovany

DÉLKA TRASY

celkem 5 km,
vyžaduje asi 1,5 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Začátek a konec trasy vede po asfaltové obecní silnici, jinak si naše nohy odpočinou na nezpevněných polních a lesních cestách. Za sucha je cesta sjízdná i pro dětský kočárek. Problém ve schůdnosti by mohl nastat po větších deštích.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

K zajímavostem obce Bukovany patří barokní polní kaple sv. Donáta a pomník k výročí vzniku Československa s Masarykovou sochou z roku 1928, která nebyla nikdy z pomníku odstraněna. Ve středu obce se zachovalo několik původních hanáckých stavení. Po trase se můžeme kochat malebnou přírodou, stávkami drobné vesnické architektury a budeme-li mít štěstí, také úžasnými výhledy na krajinu a město Olomouc.

Popis trasy

●●●●●●●● Bukovanská náves

Po vystoupení z autobusu na zastávce Bukovany pokračujeme po směru jeho jízdy a za chvíli se ocitneme na návsi, kde si prohlédneme dva pomníky: pomník T. G. Masaryka z roku 1928, věnovaný též obětem 1. a 2. světové války, a pomník vojákům Rudé armády. Budova národní školy z roku 1868 nyní slouží místnímu obecnímu úřadu. Křížek, stojící opodál, pochází z roku 1885.

Vydáme se zpět, mineme zastávku, na kterou jsme přijeli, a na křižovatce ve tvaru T odbočíme doprava. Přejdeme následně první odbočkou vlevo, až dojdeme k požární nádrži s informační tabulí o mikroregionu Bystřička. V létě uvidíme krásné lekníny, v zimě, mrzne-li dostatečně, si zde můžou děti zabruslit.

●●●●●●●● Dvojice křížů

Už od nádrže vidíme ve směru cesty křížek, který se nachází na odbočce k restauraci zvané Koliba. Tam nás na konci procházky čeká občerstvení. Křížek nechali postavit manželé Vlácilovi z Bukovan v roce 1867.

Pokračujeme dál po silnici, která plynule přejde v částečně zpevněnou polní cestu. Po levé straně polní cesty směrem k chatové osadě stojí další křížek. Ten byl postaven v roce 1898 k upomínce na zemřelé rodiče, Josefa a Marii Sklenářovy z Bukovan.

●●●●●●●● Barokní polní kaple sv. Donáta

Z cesty nikam neodbočujeme a pokračujeme do lesa kolem chat, podél Lošovského potoka po zelené turistické značce. Dojdeme na rozcestí ve tvaru T, dáme se doleva a mírně do kopce. Jakmile vyjdeme z lesa, zastavíme se a kocháme se krásným rozhledem. Pokračujeme a na křižovatce polních cest se vydáme doleva (pokud dojdeme na rozcestí „Pod Lošovem“, jsme špatně a musíme se vrátit na předchozí rozcestí).

Po cestě se držíme vlevo. Projdeme alejí mladých lip a už vidíme po levé straně krásně zrekonstruovanou polní kapličku. Od ní je pěkný výhled na Bukovany. Polní kaple má obdélníkový půdorys s půlkruhovým závěrem. Vstupní průčelí je členěno pilastry na rozích i na boku. Nad římsou je trojúhelníkový štít, v atice mělký obdélníkový výklenek. Datovaná je německým nápisem uvnitř stavby do roku 1744. Kaple je dokladem barokní architektury přenesené do drobné lidové formy s významným umístěním v krajině, a proto se již od roku 1964 jedná o kulturní památku.

●●●●●●●● Pomník obětem 2. světové války

Cesta od kaple se na kraji obce stáčí doleva. A v této zatáčce je po pravé straně pod staletou lípou pomník obětem 2. světové války. Pod stejnou staletou lípou by měl být hrob maďarských příslušníků wehrmachtu, kteří na tomto místě zahynuli v roce 1945 na samém konci 2. světové války. Toto místo je na fotografiích z května 2016 označeno kamenem s vyznačeným křížem, ovšem v současnosti zde pomníček chybí.

●●●●●●●● **Kostel sv. Antonína Paduánského**

Dále se cesta rozdvouje do tvaru písmene Y, my jdeme vlevo. Další odbočku doleva mineme, teprve na další odbočímě zase doleva a přicházíme ke kostelu. I když jsou Bukovany poprvé zmiňovány už v roce 1131, nebyl v obci nikdy vystavěn žádný svatostánek a obyvatelé museli docházet do kostela ve Velké Bystřici. Až v roce 1992 se místní občané rozhodli svatostánek vystavět.

Kostel byl postaven na náklady farnosti a dárců a ještě téhož roku vysvěcen olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem. Stavba trvala necelé čtyři měsíce. Nevelký kostelík pojme více než 100 lidí. Interiér je moderně vybaven, v centru stojí dřevěný oltář a nad ním je zavěšen velký dřevěný kříž. Stěny zdobí sochy sv. Antonína, Panny Marie a sv. Barbory. Zásahu na vybudování kostelíku má duchovní správce Antonín Huvar.

●●●●●●●● **Restaurace Koliba, hřiště**

Napravo od kostela uvidíme restauraci Koliba se znakem obce na štítu budovy. Pozor, na směrových cedulích byla nazvána jako restaurace U Hřiště. Zde se nabízí občerstvení a relax po cestě. V okolí je několik hřišť, která můžeme po předchozí dohodě využít. A vrátíme se zpět na místo, kde naše cesta začínala. Od parkoviště u Koliby se vydáme doprava a poté doleva. Dojdeme k požární nádrži a od ní k autobusové zastávce Bukovany.

ČERNOVÍR

Cesta za léčivou vodou

ZAČÁTEK

zastávka MHD Klášterní Hradisko

KONEC

zastávka MHD Frajtovo náměstí

DÉLKA TRASY

celkem 7 km,
vyžaduje asi 2 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa je vedena po zpevněných komunikacích a asfaltových cestách bez bariér. Je schůdná celoročně za každého počasí.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Věděli jste, že se v Černovíře nachází národní kulturní památka – barokní komplex bývalého kláštera Hradisko, nedaleko něj ojedinělý vojenský hřbitov, že je zde bývalá parní vodárna a třeba i rašeliniště?

Pojďte objevit skryté poklady a historické památky! A pokud si s sebou vezmete láhev, donesete si z vycházky léčivou Černovířskou kyselku.

Popis trasy

●●●●●●●● Klášterní Hradisko

Klášter Hradisko nechal roku 1078 vybudovat k počtě sv. Štěpána přemyslovský úředník kníže Ota I. Sličný s manželkou Eufemií. Barokní podoba komplexu včetně centrálního kostela sv. Štěpána pochází z roku 1736, jejími autory byli vídeňští projektanti a architekti Pietro Tencalla a Domenico Martinelli.

Po zrušení kláštera zde koncem 18. století sídlil generální seminář pro výchovu kněží s rektorem Josefem Dobrovským a roku 1802 byla v objektu trvale zřízena vojenská nemocnice. Historické reprezentační prostory této národní kulturní památky jsou ve vybraných dnech přístupné veřejnosti.

●●●●●●●● Vojenský hřbitov

Kolem Klášterního Hradiska projdeme podél zahrádek na ulici U Hradiska, kde stojí nejstarší zemědělská škola na Moravě, založená roku 1876 v místním hostinci. Cesta pokračuje rovně k areálu Farmaku, v jehož těsné blízkosti se nachází civilní a za ním vojenský hřbitov.

Na vojenském hřbitově, vysvěceném roku 1869, je pohřbeno přes 4000 vojáků třinácti národností a různých vyznání, kteří zemřeli ve vojenské nemocnici Klášterního Hradiska. Na hřbitově proto stojí nejen křesťanská kaple, ale i muslimská svatyně. V současné době, po téměř 50 letech devastace, je tato památka chráněna mezinárodními konvencemi a uváděna do důstojného stavu.

© T. Hrubá

© T. Hrubá

●●●●●●●● Barokní sloup Nejsvětější Trojice

Od hřbitova dojdeme ulicí U Hradiska k hlavní silnici. Prohlédneme si sloup Nejsvětější Trojice z první poloviny 18. století, na jehož vrcholu spatříme reliéfy Trojice a nad nimi symbolické pozlacené boží oko, obklopené svatozáří slunečních paprsků.

Po cestě směrem k Frajtovu náměstí je na domě č. 86 osazen barokní kamenný erb opata Benedikta Bönische z roku 1717. Je to památka na dobu, kdy dům i celý Černovír patřil Klášternímu Hradisku.

●●●●●●●● Frajtovo náměstí a základní škola

Kostel Sboru Prokopa Holého na Frajtově náměstí byl vysvěcen roku 1940. Památník obětem světových válek, kterému vévodí sousoší ruského a francouzského legionáře, je dílem olomouckého sochaře Františka Hořínka. Za kostelem odbočíme vlevo do Petřkovy ulice a projdeme kolem základní školy, kterou čtvrt století vedl zakladatel místního Sokola Edvard Peřina.

●●●●●●●● Mariánská kaple a boží muka

Na konci Petřkovy ulice vidíme kapli Navštívení Panny Marie se zvoničkou z roku 1842. Dodnes je jedním z jejich zvonů vyzváněno umíráčkem. Vedle kaple stojí kamenný kříž s reliéfem Panny Marie Bolestné z roku 1863.

Od kaple pokračujeme rovně Černovířskou ulicí až k božím mukám z 19. století u točny MHD. Zde odbočíme na Hlušovickou ulici, po pár metrech na ulici Polní a na jejím konci najdeme jednu z nejstarších olomouckých drobných památek, ojedinělá renesanční boží muka z 20. let 16. století s výjevy Ukřižování, Zmrtvýchvstání, Kristus na hoře Olivetské a Kristus apokalyptický.

Nová a parní vodárna

Od renesančních božích muk pokračujeme doleva Žitnou ulicí a na jejím konci zabočíme doprava směrem k Černovířskému lesu. Po naučné stezce Černovířské slatiniště pokračujeme přes železniční nadjezd. Kolem budovy nové vodárny nás stezka dovede k historické městské parní vodárně. Provoz zahájila roku 1889 a fungovala až do roku 1960, kdy byla převedena na elektrický pohon s ponornými čerpadly. Jediná dochovaná parní vodárna v České republice byla prohlášena technickou památkou.

Černovířská kyselka a slatiniště

Na zpáteční cestě po pravé straně najdeme odbočku do lesa k pramenu Černovířské kyselky, sirnaté vody s obsahem železa. Vezměte si s sebou láhev, doporučujeme totiž pít až doma. Na protější straně cesty se nachází kouzelná přírodní rezervace Černovířské slatiniště.

Zpáteční cesta vede k točně MHD, od které projdeme rovně ke břehu řeky Moravy a po protipovodňové hrázi po směru toku řeky až k železnému mostu. Odbočíme vlevo kolem kynologické stanice, vyjdeme k hlavní silnici a dojdeme k autobusové zastávce na Frajtovo náměstí.

FORTY

Výlet po olomouckých fortech

ZAČÁTEK

zastávka MHD Frajtovo náměstí

KONEC

zastávka MHD Neředín, krematorium

DÉLKA TRASY

celkem 14 km,
vyžaduje asi 4 hod. chůze + čas na zastaveních

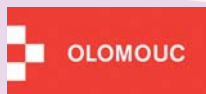
NÁROČNOST

Trasa vede udržovanými zpevněnými cestami. Je bez bariér,
schůdná za každého počasí a celoročně.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Olomouc byla odnepaměti opevněným městem. Hradby pevnosti byly v druhé polovině 19. století doplněny o soustavu předsunutých pevnůstek (fortů), které zvětšily obranyschopnost pevnostní posádky a vzdálily hlavní obrannou linii dále do předpolí pevnosti. Unikátní projekt plukovníka Wurmba z roku 1850 počítal s vybudováním 25 menších pevnůstek, které dohromady vytvářely uzavřený prstenec kolem vlastní pevnosti. Olomoucká pevnost byla zrušena r. 1886, protože ohrazení města hradbami bránilo jeho dalšímu rozvoji. Většina fortů však zůstala dodnes.

Na naší trase uvidíme čtyři forte, z nichž každý je trochu jiný a společné mají to, že jsou propojeny stezkami příměstskou krajinou. Vyjdeme z městské části Černovír, projdeme přes přírodní památku Bázlerova pískovna loukami na přírodní koupaliště Poděbrady, odtud do Řepčína a přes pole dál do samostatné obce Křelov. Od zdejšího fortu nás polní cesta dovede k tomu neředínskému a pak k točně tramvaj u ústředního hřbitova, kde trasa končí.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení
a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

Fort XXII Lazecký

Z Frajtova náměstí vyjdeme po Heydukově ulici k Černovířskému mostu a za ním se vydáme doprava podél silnice. Po asi 400 metrech nalevo vidíme vstup do areálu prvního fortu. Fort XXII byl vybudován v letech 1854–1856. Svým tvarem a konstrukčním provedením je stejný jako fort XX, který uvidíme v Řepčíně. V době míru zde sloužilo 150 mužů, v roce 1866 během prusko-rakouské války zde bylo 220 vojáků. Objekt je v soukromém vlastnictví a je přístupný veřejnosti.

Vrátíme se kousek zpět po silnici a odbočíme doprava na užší silničku, po níž dojdeme k objektu střelnice.

Střelnice a pomník popraveným hrdinům

Na vojenské střelnici bylo 2. května 1945 popraveno 21 Přerovanů, kteří byli vybráni mezi zatčenými po potlačení Přerovského povstání proti německým okupantům. Pomník kromě popravených Přerovanů připomíná i dva Olomoučany se stejným osudem.

Pokračujeme kousek rovně a druhou odbočkou doleva půjdeme po hranici mezi lesíkem a polem. Cesta nás zavede k přírodní památce Bázlerova pískovna. Je to z dálky viditelný hájek po levé straně stezky.

Bázlerova pískovna

Přírodní památku Bázlerova pískovna tvoří jezírko s břehovými porosty vzniklé těžbou štěrkopísků. Na něj navazují nedávno vytvořené louky s remízky. V této oáze uprostřed zemědělsky využívané krajiny můžeme spatřit čolky, ropuchy či užovky.

Mlýnský potok a koupaliště Poděbrady

Pokračujeme dál po pěšině a na křižovatce s cyklostezkou se dáme doprava. Po asfaltové cestě dojdeme ke stanovišti Hejčínských inline stezek u mostku přes Mlýnský potok. Pokračujeme vpravo po asfaltové cestě podél Mlýnského potoka k dalšímu mostku a posléze nezpevněnou cestou přes přírodní rezervaci Plané loučky k jezeru přírodního koupaliště Poděbrady.

Řepčinské nádraží

Z poděbradského parkoviště dojdeme po asfaltové silnici k železniční trati a za ní se dáme doleva k řepčinskému nádraží. Zde je možno zhruba v polovině trasy putování ukončit a odjet ze zastávky MHD Řepčín, železářny (cca 250 m po silnici směrem do centra města). U nádraží se ze silnice do Horky odděluje zpevněná polní cesta cyklostezky č. 51A. Vydáme se po ní a napravo uvidíme siluetu dalšího fortu.

Fort XX

Fort XX byl postaven v roce 1854 a je podobné konstrukce jako fort XXII Lazecký, který už jsme si prohlédli. V době míru zde sloužilo 150 mužů, ale v roce 1866 zde bylo dokonce 310 vojáků. Dnes je objekt v soukromém vlastnictví.

Od fortu se vrátíme na rozcestí, necháme cyklostezku odbočit doleva a pokračujeme rovně polní cestou ke Křelovu. Na rozcestí u křížku se dáme rovně po asfaltové cestě mezi křelovské domy. Ulicí Ke Kříži dojdeme na Sadovou ulici, odbočíme vpravo a pokračujeme na Lipové náměstí.

Křelov – kostel sv. Jiljí na Lipovém náměstí

Křelovský kostel moderního vzhledu byl vystavěn v letech 1991–1993 podle návrhu polského architekta Jerzyho Pekaly. Původní barokní kostel dnes připomíná jen kamenný kříž.

© Z. Suchý

Z Lipového náměstí se vrátíme zpět na Sadovou ulici, přejdeme silnici a jdeme dále Zahradní ulicí přes dálniční nadjezd.

Za chvíli se před námi objeví zdi Křelovského fortu.

●●●●●●●● Fort XVII

Fort XVII Křelov byl vybudován v letech 1851–1854 jako jedna z prvních pevnůstek jihozápadně od Olomouce. Jeho hlavní vojenskou silou byl zemní val s těžkou dělostřeleckou výzbrojí. Dnes je v objektu umístěno muzeum historie olomoucké fortové pevnosti a restaurace.

Vyjdeme z brány fortu a dáme se doprava ke křížku, od kterého cesta pokračuje přes pole k dálnici. Od dalšího křížku směřujeme lehce doleva přes dálniční nadjezd směrem k Neředínu až na parkoviště u hřbitova. Odtud pokračujeme doprava nahoru podél silnice do Topolan, po jejíž pravé straně se objeví zarostlý areál posledního fortu.

●●●●●●●● Fort XV

Fort XV byl vybudován v letech 1850–1853. Svým tvarem a konstrukčním provedením je fort XV stejný jako ten křelovský. V době míru zde sloužilo 90 mužů, v roce 1866 během prusko-rakouské války zde bylo 280 vojáků. V současnosti je fort v soukromém vlastnictví, některé části jsou ale volně přístupné.

Poté se vrátíme na konečnou tramvají, nedaleko níž si můžeme ještě prohlédnout památník na římské osídlení Olomouce.

HOLICE

Přes Holický les do Ameriky

ZAČÁTEK

zastávka MHD Šlechtitelů

KONEC

zastávka MHD U Mlýna, nebo Pekárny

DÉLKA TRASY

celkem 7 km (zkrácená varianta 5 km),
vyžaduje asi 2 hodiny chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa je schůdná celoročně, v zimě může být hůře schůdný polní úsek na Ameriku. V tom případě je možné pokračovat z ulice Šlechtitelů dále po cyklostezce, přejít přes lávku pro cyklisty a pěší, která nás dovede do Keplerovy ulice. Z té se stočíme na první odbočce doprava do ulice Na Zábraní a tato ulice nás rovněž dovede do areálu Amerika. Tato trasa je vhodná také pro kočárky a vozíčkáře.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Projdeme se přírodou Holického lesa a odpočineme si u chovných rybníků v rekreačním areálu Amerika. Prohlédneme si památky na holické návsi Svobody. Ještě dnes tady Holice připomíná, jak to vypadalo na typické hanácké dědině. Procházku zakončíme v průmyslové části Holice, kde stojí za vidění zajímavé budovy staré sladovny a pivovaru.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení
a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

●●●●●●●● Holický les

Od konečné zastávky autobusu pokračujeme ulicí Šlechtitelů ve směru jízdy a po levé straně uvidíme postupně budovanou sportovně relaxační zónu Holický les. Dosud se podařilo zrealizovat první etapu tohoto velkolepého projektu výsadbou 72 000 dubů, lip, habrů, jilmů, olší a javorů. Při příležitosti nedožitých pětasedesátin Olgy Havlové byla zasazena v areálu také pamětní lípa velkolistá. Jako místo pro ztišení a meditaci slouží zastavení u kamenného kříže z roku 1877. Lesem prochází cyklostezka, která propojuje Nový Svět s Holicí. Do budoucna by měl areál nabídnout i další možnosti pro využití volného času.

Na samém konci ulice Šlechtitelů přejdeme frekventovanou křižovatkou a pokračujeme cestou kolem několika rybníků. Na první odbočce zahneme vlevo a po ní cestou dojdeme k železničnímu přejezdu. Za ním se po několika stech metrech nachází vstup do areálu Amerika.

●●●●●●●● Areál Amerika

Soukromý areál Amerika je vlastně souborem tří rybníků. Zdejší travnaté pláže jsou pravidelně udržovány, na své si přijdou milovníci rybaření, procházek i posezení u vody. Odpočinková zóna se nachází na území bývalého dvojfortu č. VII, který byl postaven v letech 1854–1867 jako součást fortového vřence kolem Olomouce. Protože jím procházela železniční trať, býval nazýván železniční fort. Do dnešní doby se z něho zachovaly jen terénní náznaky. Z areálu se vydáme směrem doprava Partyzánskou ulicí a na křižovatce s Keplerovou ulicí zahneme doprava ke hřbitovu.

© T. Hrubá

© T. Hrubá

●●●●●●●● Holický hřbitov

Na holickém hřbitově si kromě ústředního kříže z roku 1845 můžeme prohlédnout řadu zajímavých náhrobků, např. náhrobek ve tvaru kapličky se sochou Krista. Na křižovatce před hřbitovem stojí poškozený kříž s postavami P. Marie a sv. Josefa z roku 1848. Ze hřbitova se vrátíme po Keplerově ulici a pokračujeme vpravo na náves Svobody.

●●●●●●●● Náves Svobody

Na návsi Svobody si nejprve prohlédneme sochu sv. Floriána z 19. století. Pomník obětem světových válek z roku 1924 se sochou Františka Palackého je dílem významného olomouckého sochaře Julia Pelikána. Projdeme kolem budovy prvního stupně základní školy, bývalého panského domu z roku 1874. Dominantou návsi je farní kostel sv. Urbana, který vznikl přestavbou původní kaple a jehož dnešní podoba pochází až z roku 1893. Při kostele stojí sochy svatých Cyrila a Metoděje. Na návsi Svobody se nachází také soubor cenných hanáckých vesnických domů, některé i se žudrem.

Na návsi můžeme procházku ukončit a odjet odsud busem MHD ze zastávky U Mlýna. Pokud nás ale zajímají i technické památky, nabízí se možnost trasy prodloužit k budovám bývalé sladovny a pivovaru. V tom případě budeme pokračovat stále rovně a napojíme se na Sladkovského ulici. Po ní půjdeme zhruba kilometr a za čtvrtou odbočkou vlevo podél železniční trati se dostaneme k budově bývalé sladovny.

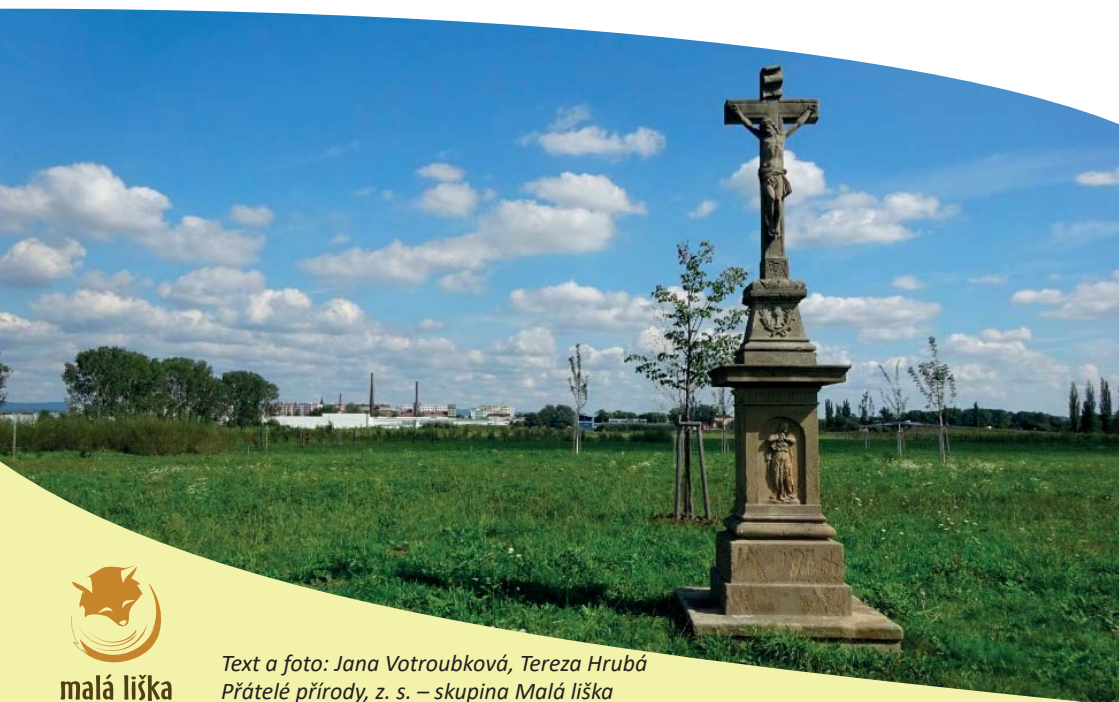
Hanácká sladovna

Sladovna byla založena v roce 1899 jako firma Heller-Husserl, později se přejmenovala na Hanáckou sladovnu. Na projektu její výstavby se zásadní měrou podílel významný architekt Karel Starý. V současnosti se objekt využívá pouze pro skladování ječmene. O pár stovek metrů dál po Sladkovské ulici se nachází budova bývalého pivovaru, jehož areál je tvořen shlukem postupně přistavovaných objektů.

Hanácký akciový pivovar

Pivovar vznikl investicí českého kapitálu v roce 1897 jako „Hanácký akciový pivovar se sladovnou v Olomouci v Holici“. Jeho výstavba byla zahájena v roce 1896 a první várka byla uvařena 27. ledna 1897. V letech 1927–1939 proběhla rozsáhlá rekonstrukce včetně přístavby sklepů a stáčírny lahvého piva. Restrukturalizace podniků po roce 1989 pivovaru nepřála, podnik byl uzavřen a v současnosti slouží areál zčásti jako výroba sladu a zčásti je pronajímán jiným subjektům.

Abychom došli na nejbližší autobusovou zastávku MHD Pekárny v Přerovské ulici, vrátíme se od pivovaru kousek zpět a zahneme doleva do ulice U Solných mlýnů, kterou projdeme na křižovatku s Přerovskou ulicí.

OLOMOUČ-STŘED

Zelený kruh parků I

ZAČÁTEK

zastávka MHD Palackého

KONEC

zastávka MHD Tržnice; lze plynule pokračovat v trase
Bezručovými sady (Zelený kruh parků 2)

DÉLKA A NÁROČNOST TRASY

Nenáročná procházka je dlouhá 3 km, vyžaduje asi 1 hod. chůze
+ čas na zastaveních. Trasa obepíná historické jádro města,
dané polohou bývalého, původně barokního opevnění.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Všechny olomoucké parky a sady jsou odpočinkovou zónou. Uvidíte vzrostlé staré stromy, uspořádané ve stromořadích nebo tvořící park anglického typu. V centrální části jsou upravené záhony a vodní plochy. V dřívějších dobách se nesmělo po travnatých plochách chodit a v parcích hlídali hlídači. Dnes si klidně můžete v trávě odpočinout. Ve Smetanových sadech najdete zajímavé historické budovy i s možností občerstvení. V přilehlých výstavních ulicích parku (třída Spojenců a Vídeňská ulice mívaly dříve společný název Parková ulice) byly vyměřeny první parcely, na nichž dodnes stojí význačné vily a domy bohatých měšťanů z přelomu 19. a 20. století, projektované slavnými architekty.

Nebude důležité, kolik kilometrů ujdete, ale co všechno uvidíte. Nelze projít jen hlavními alejemi, zlákají vás přemnohé vedlejší cestičky (všechny cesty všech parků prý měří dohromady kolem 50 km). Není možné všechny cesty popsat jako souvislou trasu, na to jsou příliš klikaté. Budete-li zvědaví, nebude vám stačit na prohlídku všech objektů jeden den, spíš se do městských parků budete vracet.

Parky po celé ploše doplňují sochařské solitéry připomínající české i regionální osobnosti, sochařská parková výzdoba od olomouckého umělce Julia Pelikána a výběr děl z exteriérových výstav „Sochařské bilance“, které spočívaly v rozmístění výrazných sochařských děl jedné dekády (1955–1965) do prostředí olomouckých parků. Při procházce můžete tato malebná zákoutí sami objevovat.

Popis trasy

●●●●●●●● Litovelská brána

Naše trasa začíná na tramvajové zastávce Palackého. Jdeme směrem od centra města, mineme křižovatku s třídou Spojenců a za činžovním domem zabojíme doleva do Čechových sadů.

Do parku vkročíme Litovelskou branou, která původně tvořila součást hradeb na dnešním náměstí Národních hrdinů. Branka, na jejímž vrcholu spatříme dvojici orlů, sem byla přenesena roku 1896. Dětské hřiště i outdoorovou posilovnu necháme po pravé straně a pokračujeme cestou po okraji parku, vymezeného ploty zahrad honosných vil třídy Spojenců.

●●●●●●●● Pomník Boženy Němcové

Dominantou centrálního palouku Čechových sadů je od roku 1965 bronzový pomník Boženy Němcové autorů Vladimíra Navrátila a Františka Nováka. Na jeho podstavec byl použit kámen pocházející z pomníku císaře Františka Josefa I., stojícího do roku 1919 na Horním náměstí.

●●●●●●●● Pomník osvobození Olomouce Rudou armádou

Na konci Čechových sadů stojí pískovcový pomník Rudé armádě, jedna z prvních staveb socialistického realismu mimo území Sovětského svazu. Architekt Jaroslav Kovář ml. se nechal inspirovat sloupem Nejsvětější Trojice na Horním náměstí, ale místo ní na vrchol umístil podsvícenou rudou hvězdu. Pomník byl odhalen již 14. července 1945 jako první svého typu v republice.

●●●●●●●● Smetanovy sady a Rudolfova alej

Nedaleko pomníku se zvedá velkorysá mimoúrovňová lávka pro pěší, která ústí ve třech směrech do Smetanových sadů, hlavního a nejstaršího parku ve městě. Bezbariérová lávka je přímo napojena na velký moderní pavilon A olomouckého výstaviště, centrum mezinárodních výstav Flora.

Z mostu sejdem směrem na hlavní promenádní osu parku, tzv. Rudolfovu alej, která bylo nedávno nově osázena. Alej byla založena ve 20. letech 19. století a tvořila jádro pozdějšího městského parku. Jméno nese na počest zakladatele, olomouckého arcibiskupa, arcivévody Rudolfa Jana Habsburského. Jejím středem vedou květinové záhony a podél nich široké asfaltové cesty. Blízko lávky roste památný Rudolfův dub a opodál starý rozložitý Strom III. milénia.

●●●●●●●● Restaurace Fontána a oranžerie

Restaurace Fontána s venkovní terasou se nachází ve středu aleje. Novorenesanční pavilonová budova byla postavena roku 1879 díky podpoře Spolku přátel sadů. Lázeňský charakter místa je podtržen jezírkem s vodotryskem a hudebním altánem otevřené litinové konstrukce.

Za restaurací se nachází oranžerie z roku 1866, postavená podle versailleské předlohy. Původní dřevěná konstrukce byla demontována a roku 1886 převezena do olomouckých městských sadů ze zámeckého parku ve Velké Bystřici. Po kompletní rozsáhlé rekonstrukci ukončené v roce 2018 obnovená oranžerie slouží kulturním a společenským účelům.

●●●●●●●● Pomník Bedřicha Smetany

Rudolfovu alej symbolicky završuje pomník Bedřicha Smetany z roku 1925. Figura skladatele je osazena na zvláštním sloupu, který připomíná varhanní píšťaly, horní část zdobí alegorie postav z mistrova díla. Opodál vpravo uvidíme větší umělé jezírko s ostrůvkem. Z okolních laviček lze pozorovat vodní ptactvo. Poté po cestě souběžné s hlavní alejí zamíříme k hlavním skleníkům.

●●●●●●●● Sbírkové skleníky

Sbírkové skleníky olomouckého výstaviště jsou svým rozsahem jedny z největších v Česku. Nejstarší a největší je skleník palmový, postavený mezi lety 1927–1930. Na palmový skleník navazují kaktusové, tropické a subtropické sbírkové skleníky. V pěti vzájemně propojených bazénech zde rozkvétají tropické lekníny, z nichž obzvláštní přízni návštěvníků se těší obří victoria regia, kvetoucí přibližně jednou za deset let.

●●●●●●●● Botanická zahrada

Před palmovým skleníkem uvidíme po levé straně rozcestí. Pokud odbočíme vlevo směrem z parku, dojdeme po chvíli do Botanické zahrady Univerzity Palackého. Tento tajuplný kout přírody uprostřed rušného města se zde nachází od roku 1901 a nalezneme zde více než 1 500 druhů rostlin. Botanická zahrada je přístupná zdarma.

Pokud na rozcestí půjdeme rovně, dojdeme k hlavním výstavním pavilonům Flory. A jestli odbočíme vpravo a přejdeme alej, dojdeme kolem hudebního pavilonu na tržnici k zastávkám tramvají i městských autobusů. Můžeme také pokračovat v procházce další trasou přes Bezručovy sady.

© T. Hrubá

OLMOUC-STŘED

Zelený kruh parků II

ZAČÁTEK

zastávka MHD Tržnice

KONEC

zastávka MHD U Dómu, nebo Náměstí Republiky

DÉLKA

nenáročná procházka je dlouhá 2,6 km,

A NÁROČNOST

vyžaduje asi 1 hod. chůze + čas na zastaveních

TRASY

**CO
PO CESTĚ
UVIDÍME?**

Všechny olomoucké parky a sady jsou odpočinkovou zónou. Uvidíte vzrostlé staré stromy, uspořádané ve stromořadích nebo tvořící park anglického typu. V dřívějších dobách se nesmělo po travnatých plochách chodit a v parcích hlídali hlídači. Dnes si klidně můžete v trávě odpočinout. Při procházce obejdeme historické jádro města, dané polohou bývalého, původně barokního opevnění. Proto nad hradbami, ohraničujícími Bezručovy sady a Sady Přemyslovců, uvidíme historické budovy církevní, vojenské i vysokoškolské. Několika průchody v hradbách je možné si je prohlédnout zblízka, a to včetně parkánových zahrad. Zpestření nabízí návštěva botanické zahrady s rozáriem.

Nebude důležité, kolik kilometrů ujdete, ale co všechno uvidíte. Nelze projít jen hlavními alejemi, lákají vás přemnohé vedlejší cestičky (všechny cesty všech parků prý měří dohromady kolem 50 km). Není ani možné všechny cesty popsat jako souvislou trasu, na to jsou příliš klikaté. Budete-li zvědaví, nebude Vám stačit na prohlídku všech objektů jeden den, spíše se do městských parků budete vracet.

Popis trasy

●●●●●●●● Bezručovy sady

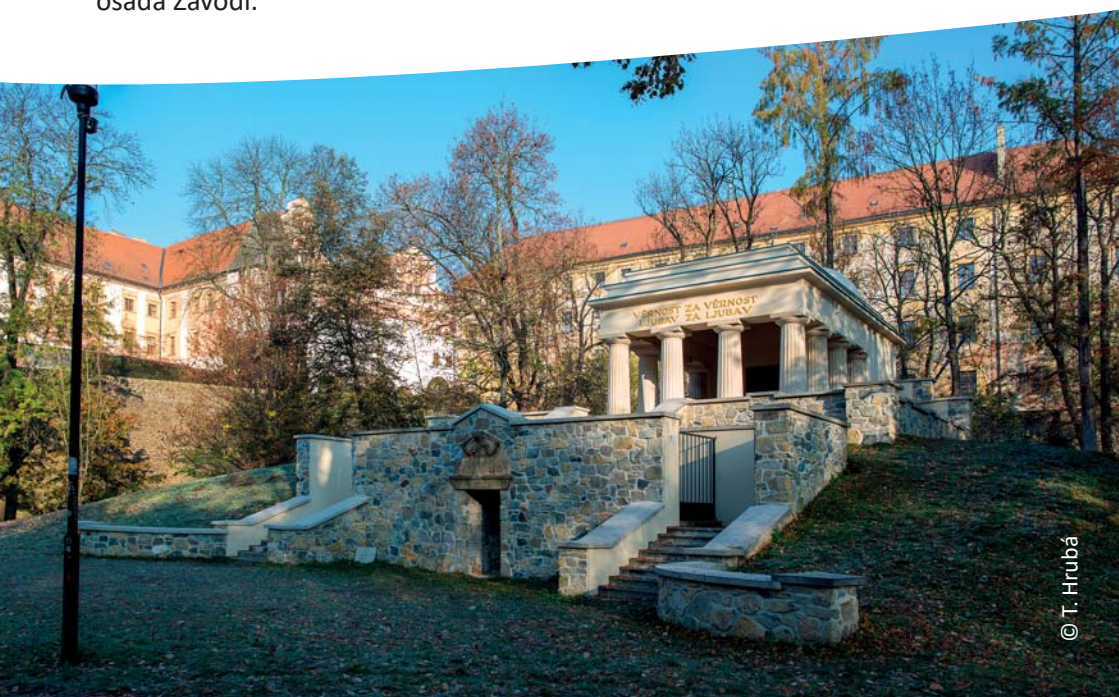
Ze zastávky MHD Tržnice projdete podél historické budovy městské tržnice na konec Aksamitovy ulice a už stojíte na kraji romantických Bezručových sadů, po levé ruce k vám sestupují schody z Blažejského náměstí a na schodiště navazují historické hradby, vedoucí celými sady.

Bezručovy sady jsou jedním z trojice největších parků, tvořících zelený prstenec kolem historického jádra města, a nacházejí se v prostoru pod středověkými hradbami v zákrutu Mlýnského potoka.

●●●●●●●● Katovská branka

Ve středověku bydlel kat u městských hradeb a z města měl vlastní průchod. Schodiště, které propojuje park s brankou, však pochází až z doby druhé světové války. Nad hradbami stojí v Hrnčířské ulici domky malých řemeslníků. Dole před Katovskou brankou stojí replika lidové šindelové zvoničky z Pavloviček.

Pokračujeme dále k Michalskému výpadu, kde se ve středověku rozkládala osada Závodí.

© T. Hrubá

© T. Hrubá

●●●●●●●● Michalský výpad

Čtyřboká hranolová věž se schodištěm, tzv. Michalský výpad, propojuje park s městem od 18. století. Nahoře nad schody vidíme tři zelené kopule barokního kostela sv. Michala, napravo fasádu secesní vily Primavesi z počátku 20. století. Těsně pod hradbami jsou betonové vstupy do protiletectvého krytu, vysekaného do skály koncem druhé světové války. Později sloužil jako velitelství civilní obrany okresu Olomouc. Lávka vpravo přes Mlýnský potok vede do rozlehlé volně přístupné botanické zahrady a rozárie. K rozáriu se dostanete napříč zahradou přes malé návrší.

●●●●●●●● Mauzoleum jugoslávských vojinů a pomník Petra Bezruče

Hlavní cesta parkem se lomí v pravém úhlu a park se zde rozšiřuje. Na hradbách se rozkládá jezuitský konvikt a pod ním monumentální neoklasicistní Mauzoleum jugoslávských vojinů, kteří zemřeli v místních lazaretech za první světové války. Ve zrekonstruovaném památníku z roku 1926 jsou uloženy ostatky téměř 1200 těl.

Mineme litinový hudební pavilon a nedaleko na vyvýšeném místě spatříme pomník s horníkem a Maryčkou Magdonovou, věnovaný „pěvci slezských písní“ Petru Bezručovi.

Jakubský výpad a parkánové zahrady

Nejmladší z výpadů, Jakubský, úzkým průchodem propojuje park s Univerzitou Palackého. Nahoře na hradbách se za zadními křídly budov filozofické fakulty a rektorátu nacházejí volně přístupné parkánové univerzitní zahrady. Průchodem mezi nimi projdete k bývalé tereziánské zbrojnici, dnes sloužící jako univerzitní knihovna.

Napravo od cesty dole u řeky spatříme na místě bývalého Jakubského mlýna barokní sochy čtyř Herkulů, představující čtyři roční období, které stávaly v zahradě jezuitského konviktu v Olomouci – Hejčíně.

Na nábreží Mlýnského potoka míváme cenný soubor činžovních budov, postavených po zbourání Hradské brány roku 1876.

Sad Přemyslovců

Pokračujeme přes nábreží Přemyslovců, přejdeme Komenského ulici a vcházíme do menšího Sadu Přemyslovců, ohraničeného vpravo řekou a vlevo skalkisky s hradbami. Nahoře na hradbách se tyčí dóm sv. Václava, s nímž sousedí románský Zdikův palác, bývalé sídlo olomouckých biskupů. Na gotická okna kaple sv. Jana Křtitele navazuje okrouhlá věž s kaplí sv. Barbory ze 13. století, původně obranná věž Olomouckého hradu, sídla přemyslovských knížat. O cihlové Krvavé pavlači se traduje, že na ní byl zavražděn poslední Přemyslovec, český král Václav III. Dnešní podoba pavlače však pochází až z 19. století. V komplexu sídlí Arcidiecézní muzeum.

Ještě před koncem parku narazíme v hradbách na tzv. Cikánskou branku, která spojuje vnější část stěny Locatelliho bastionu, součásti bývalé olomoucké pevnosti, s jeho vnitřním prostorem. Branka ústí u pódia letního kina.

Park pod letním kinem

Po chodníku kolem bastionu, který vyčnívá k Dobrovského ulici, přicházíme do malého parku pod letním kinem. Ke konci zahne ostře vlevo a vyjdeme po schodech k rozlehlému objektu původně vojenské pekárny, vestavěné do zrušeného Špitálského bastionu. Pokračujeme do kopce Pekárni ulicí na třídu 1. máje, odkud jezdí tramvaje oběma směry.

LOŠOV

Za hvězdným a zlatým prachem

ZAČÁTEK

na zastávce MHD Lošov

KONEC

na vlakové zastávce Hlubočky Mariánské údolí

DĚLKA TRASY

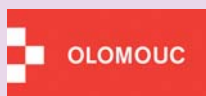
celkem 5,5 km,
1 hodina 40 minut chůze + čas na zastaveních
převýšení ↑100 m, ↓142 m

NÁROČNOST

Trasa vede po asfaltu, dlažebních kostkách, polních a lesních nezpevněných cestách a pěšinách. Cesta proto není bezbariérová. Trasa je schůdná za každého počasí, po dešti jsou bahnité, hůře schůdné úseky v lese. Většinu cesty procházíme pěkným, zachovalým lesem.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Největší zajímavostí trasy je lošovská hvězdárna, v současnosti jediná hvězdárna na území města Olomouce. U ní se pokocháme malebnými výhledy do krajiny a v procházce pokračujeme přes území, kdysi využívané k těžbě zlata, stříbra a dalších cenných kovů. Lokalitou, příznačně pojmenovanou Zlatý důl, protéká stejnojmenný potok. Kdoví, třeba i Vy naleznete po cestě zrnko zlatého prachu...

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

●●●●●●● Pomník obětem 1. a 2. světové války

Lošov se rozkládá v údolí Lošovského potoka mezi posledními výběžky Nížkého Jeseníku, asi 9 km severovýchodně od centra města. Součástí Olomouce se Lošov stal jako poslední připojená obec v roce 1980.

Dnes patří Lošov mezi oblíbené výletní cíle Olomoučanů. Najdeme zde chatové osady, několik možností občerstvení a menší vodní nádrž, v níž je povoleno koupání. V roce 1957 byla na holém návrší nad vsí vybudována malá amatérská hvězdárna.

Vystoupíme na zastávce Lošov a od ní vyrazíme vpravo prudce do kopce Kovářskou ulicí. Na křižovatce s hlavní Svolinského ulicí spatříme pod stromy pomník padlým v 1. světové válce, který byl odhalen roku 1928. Dnes je věnován obětem obou světových válek. Pokud bychom pokračovali nahoru ulicí Zlaté doly, došli bychom ke hřištím SK Lošov. My však odbočíme doleva na ulici Svolinského a pokračujeme do prudké levotočivé zatáčky, v níž odbočíme vpravo a z kopce dojdeme k přehradní nádrži.

●●●●●●● Přehradní nádrž Lošov

Přehradní nádrž se rozprostírá v údolí Lošovského potoka směrem k Radíkovu. Je obklopena chatovou oblastí, a pokud jste na cestu vyrazili v parném létě, můžete si zde zaplavat.

●●●●●●● Hvězdárna Josefa Sienela

Od přehrady se vrátíme zpět do kopce, před asfaltovou silnicí se ale vydáme odbočkou doleva po nezpevněné silnici. Ta nás přivede na ulici Lenhartovu, z níž vidíme hvězdárnu. Po chvíli dojdeme k odbočce na stoupající polní cestu, která nás k ní dovede. Při stoupání přes pole i od hvězdárny samotné se můžeme kochat výhledy do krajiny, mj. na radíkovský vysílač a baziliku na Svatém Kopečku.

Hvězdárna byla zprovozněna v roce 1957 a při příležitosti 50. výročí založení byla pojmenována po svém zakladateli, řediteli místní školy a propagátorovi astronomie Josefu Sienelovi. Dnes je provozovatelem hvězdárny, která nabízí astronomická pozorování pro veřejnost, Spolek Hvězdárna Olomouc.

Vodní nádrž Zlatý důl

Od hvězdárny sejdeme zpátky z kopce a odbočíme vpravo na asfaltovou silnici, která přejde na nepevněnou a později na lesní cestu. Na začátku lesa je rozcestí, na něm odbočíme vpravo a poté do mírného kopečka, přičemž stále zůstáváme na hlavní cestě. Po delším rovném úseku scházíme z mírného kopce a na rozcestí odbočíme vpravo na travnatou cestu, po níž sejdeme přímo k vodní nádrži Zlatý důl.

Při geologickém průzkumu v roce 1985 zde byly nalezeny zbytky technického těžebního vybavení. V lokalitě byla odkryta také štola v délce 260 metrů, vedoucí do hloubky 50 metrů. Je možné, že odtud pocházel drahý kov, z něhož razila na olomouckém hradě své mince knížata z rodu Přemyslovců.

Kaple Bolestné Panny Marie

V cestě pokračujeme dále asi 2 km a držíme se stále na levém břehu potoka Zlatý důl. Těsně před hlavní silnicí do Mariánského Údolí odbočíme vpravo a dále jdeme po modré turistické značce, která vede až na místní vlakové nádraží.

Než k němu dojdeme (a ještě před vytouženým občerstvením v restauraci na dohled) odbočíme vpravo na cyklostezku, kde si po minutě chůze prohlédneme malou kapličku Bolestné Panny Marie z roku 1906.

A po zaslouženém odpočinku po cestě v restauraci V Údolí, která disponuje letní zahrádkou a dětským hřištěm, je odtud už jenom kousek na autobus nebo na vlak.

MĚSTEM

podél řeky Moravy

ZAČÁTEK KONEC

zastávka MHD Klášterní Hradisko
zastávka MHD U Rybářských stavů, nebo Čistička

DÉLKA TRASY

celkem 7,5 km,
vyžaduje asi 2 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa vede udržovanými zpevněnými cestami a po městských komunikacích, je bez bariér, schůdná celoročně za každého počasí.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Řeka Morava je nejdelší a nejvýznamnější moravskou řekou. Pramení na Králickém Sněžníku a protéká celou Moravou k jihovýchodu, tvoří hranici se Slovenskem a následně se vlévá do Dunaje. Největším sídlem na jejím toku je Olomouc. Řeka do města přitéká od severozápadu do čtvrti Černovír, protéče celým územím města a opouští jeho katastr na jižních hranicích, za Nemilany. Odtud se tok ubírá směrem k Tovačovu. Na území města teče Morava mírnými oblouky a regulovaným tokem. Souběžně s ní teče po pravém břehu Mlýnský potok. Morava do svého toku v Olomouci přibírá zleva říčky Oskavu a Bystřici a aktuálně prochází protipovodňovými úpravami, které ale tok řeky více zapojují do života města.

Podél Moravy projdeme město Olomouc od severozápadu k jihu. Začneme u kláštera Hradisko a přes Letnou a Šantovku dojdeme na Nové Sady, odkud budeme následovat řeku až na hranice města.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

Kláštevní Hradisko

Autobusem z centra města přijedeme na zastávku Kláštevní Hradisko přímo k impozantnímu objektu bývalého benediktinského kláštera, který dal vybudovat v roce 1077 moravský přemyslovský kníže Ota I. Sličný. Aktuální barokní podoba kláštera Hradisko pochází z roku 1738, jejími autory jsou architekti Giovanni Pietro Tencalla a Domenico Martinelli. Roku 1784 byl císařem Josefem II. klášter zrušen a posléze přeměněn na vojenskou nemocnici, jíž slouží komplex dodnes.

Od autobusové zastávky půjdeme podél vozovky kousek proti proudu Moravy a po 100 m odbočíme doleva k lávce přes řeku, kterou přejdeme. Podél břehu řeky už pak po proudu směřujeme ulicí Na Letné do centra Olomouce.

Křižovatka U Bristolu

Přicházíme na křižovatku ulic Na Letné a Komenského k novému širokému silničnímu mostu přes řeku. Za mostem vidíme pravoslavný chrám sv. Gorazda z roku 1939, místně zvaný „ruský“ kostel. Symetrická a členitá stavba vrcholí osmibokou věží zakončenou cibulovitou pozlacenou bání s křížem.

Zůstaneme na pravém břehu co nejbližše řece a pokračujeme kolem kostela sboru Českobratrské církve evangelické z let 1914–1920 se čtyřbokou hodinovou věží. První budova po pravé straně hlavní Masarykovy třídy je Vrchní soud v Olomouci, který se nachází v historické budově dřívějších zeměbraneckých kasáren. Přejdeme Masarykovu třídu a pokračujeme po pravém břehu.

Soutok Moravy a Bystřice

Došli jsme k soutoku dvou řek – zleva se do Moravy vlévá před areálem vysokoškolských kolejí říčka Bystřice, která pramení asi 50 km severně od Olomouce v Ryžovišti. Míjíme areál kolejí, přístaviště Ololodi a loděnici vodáckého klubu. Před křížením s třídou Kosmonautů (silniční most s tramvajovou tratí), opustíme řeku a vystoupáme napravo na ulici. Pokračujeme rovně k atletickému stadionu, kolem budovy sokolovny z roku 1928 a přejdeme ulici a další most přes Mlýnský potok.

Mlýnský potok

Mlýnský potok se do Olomouce dostává severním okrajem Řepčína a Hejčína. Obtéká ostroh s historickým jádrem Olomouce a pod obchodním centrem Šantovka se vlévá do Moravy. Celková délka Mlýnského potoka, nebo též Malé Moravy, je 30 km. Pokračujeme podél toku Mlýnského potoka kolem obchodního centra a dále Švýcarským nábřežím. Za ním podejdeme most na Velkomoravské ulici a po levé straně si všimneme zajímavého krajinného prvku – uměle vybudovaného ostrova uprostřed řeky.

Ostrov na řece Moravě

Na této části toku řeky proběhlo v rámci protipovodňových úprav tzv. zkapacitnění koryta Moravy. Terénní úpravy umožnily, aby se řeka v případě potřeby mohla doširoka rozlít. Pestřejší prostředí řeky vyhovuje i mnoha druhům vodních živočichů. Pro ně tu vznikl umělý zelený ostrov, rybí úkryty a pobřežní dřevní opevnění.

Procházíme na vyvýšeném náspu podél břehu Moravy, po pravém boku máme zahrádky a za nimi domy nového sídliště, až dojdeme k obloukovému mostu na konci stezky.

●●●●●●● Most u kojeneckého ústavu a rybník Cajnerák

Obloukový most stojí od roku 2008 a pro svou výjimečnost byl přihlášen do soutěže Stavba roku. Spojuje městskou část Nové Sady s Novým Světem a Holicí na protějším břehu řeky. (Pokud v procházce nebudeme pokračovat, dáme se doprava na křižovatku s ulicí Střední novosadskou a na obou stranách ulice vidíme autobusové zastávky U Rybářských stavů.)

Most přejdeme a pokračujeme rovně kolem areálu kojeneckého ústavu, dnes Dětského centra Ostrůvek, a administrativních budov Povodí Moravy. Asfaltová silnička se změní v polní cestu podél řeky. Podejdeme železniční most a vlevo za tratí objevíme rybník Cajnerák.

Pokračujeme podél toku řeky k bývalé průmyslové stavbě, kde před lety vzniklo oblíbené občerstvovací místo U Vodníka. Přechodně je zde také umístěno přístaviště Plaveb Olomouc.

●●●●●●● Městská čistička

Pokračujeme ještě chvíli podél vody. Jakmile narazíme na most, přejdeme po něm a na křižovatce zabočíme doprava na Dolní novosadskou ulici. Po 250 m z hlavní ulice odbočuje doprava menší ulička, na jejímž konci je areál městské čistírny odpadních vod. Jsme na konečné autobusu s názvem Čistička, kde končí i naše trasa.

NEMILANY

Výprava za olomouckým Golemem

ZAČÁTEK

zastávka MHD Slavonín, křižovatka

KONEC

zastávka MHD Jižní

DÉLKA TRASY

celkem 8 km,
vyžaduje asi 2,5 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Nenáročná trasa, která vede zčásti klidnými polními cestami, zčásti kolem frekventované komunikace a prochází i bytovou zástavbou městských částí Nemilany a Slavonín. Trasa vede zpevněnými a polními cestami. Pro kočárky či vozíčky je jsou hůře schůdné polní úseky.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Nemilany jsou městská část, dřívější samostatná ves na soutoku potoka Nemilanka s řekou Moravou. Nacházejí se 4 km jižně od centra Olomouce a udržely si charakter příměstské hanácké vesnice. Přes Nemilany vede železnice z Olomouce na Prostějov a dál do Nezamyslic. Na katastru tehdejší obce byly v 19. století vystavěny dva předsunuté obranné forty, pronikl sem průmysl. Byl vystavěn mlýn, úpravna zelí, továrna na lepenku a asfaltové výrobky, chemická továrna a cihelna. Ta jediná přežila do dnešních dob a pro příští generace zůstane zachována díky zdařilé rekonstrukci z posledních let. Nedaleko Nemilan je zatopená pískovna, kde se lze koupat.

Popis trasy

●●●●●●●●●● Kostel sv. Ondřeje s křížovou cestou ve Slavoníně

Ze zastávky MHD Slavonín, křižovatka jdeme směrem nahoru a po chvíli uvidíme po levé straně věž farního kostela sv. Ondřeje. Vzhledem ke gotickému jádru budovy lze usuzovat, že pochází již ze 13. století. Poslední stavební úpravy kostela proběhly roku 1840. Do ohradní zdi dnes již nevyužívaného přilehlého hřbitova byly v roce 1807 vsazeny výklenkové kapličky se zastaveními křížové cesty. Obrazy z kapliček obnovili v roce 2008 amatérští malíři z Holandska.

●●●●●●●●●● Fort XI

Ulicí Na Stráni stoupáme asfaltovou cestou směrem ke slavonskému hřbitovu. Za ním se na křižovatce vydáme vpravo a dojdeme k zahrádkářské osadě, uprostřed níž se nachází fort XI, jedna z pevností fortového věnce kolem města Olomouce. Fort byl vybudován v letech 1851–1854 na tzv. Zlatém vrchu, dnes je veřejnosti nepřístupný, a největší odměnou při návštěvě vršku jsou proto krásné pohledy na město Olomouc a panoráma Nížkého i Hrubého Jeseníku.

●●●●●●●●●● Socha sv. Jana Nepomuckého a kaplička

Na polní cestě u fortu si prohlédneme sochu sv. Jana Nepomuckého z roku 1807, za kterou odbočíme vlevo a po asi 200 m zase vpravo. V polích před sebou spatříme zářící bílou kapličku, u ní odbočíme vpravo a napojíme se na cyklotrasu č. 5. Po nadjezdu přejdeme dálniční obchvat, opustíme cyklotrasu a dáme se doleva po asfaltové cestě, která kopíruje dálnici. Po asi kilometru asfaltová cesta končí a my pokračujeme rovně pěšinou ke zlatému hřebu naší výpravy, svatému Kryštofovi.

●●●●●●●●●● Sv. Kryštof neboli olomoucký Golem

Skoro čtyři metry vysoká bronzová socha světce, přenášejícího malého Ježíše na rameni, je dílem sochaře Maria Kotrby. Sv. Kryštof, patron poutníků, řidičů i cestujících shlíží na dálniční obchvat Olomouce od roku 2005. Kryštof, původním jménem Reprobis, byl podle legend muž velké a silné postavy, který pomáhal pocestným přes divokou řeku. Jednou na rameni přenesl samého Krista, nechal se pokřtít a přijal jméno Christophorus, tedy ten, kdo nosí Krista.

Od sochy se naskýtá další úžasný výhled na město Olomouc a velký kus Hané s bazilikou na Sv. Kopečku. Z mírného kopce se pustíme dále pěšinou, před železniční tratí odbočíme vlevo a pojedeme obchvat i železniční trať. Pod obřími monumentálními sloupy estakády pokračujeme po asfaltové komunikaci do Nemilan.

●●●●●●●● Kaple sv. Jana a Pavla

Na první křižovatce pokračujeme rovně Kožušanskou ulicí a dojdeme na náves ke kapli sv. Jana a Pavla z roku 1826. Zde máme dvě možnosti: pokračovat rovně ulicemi Kožušanskou a Lidickou k vlakové zastávce Nemilany a dále Kyselovskou ulicí k cihelně, nebo se vydat zkratkou vpravo po cyklotrase Raisovou ulicí ke slavonínskému rybníku Hamrys.

●●●●●●●● Kyselovská cihelna

Zdařile zrekonstruovaná cihelna z roku 1882 je unikátní technickou památkou. Po dlouholetém chátrání dnes slouží jako výrobní tiskařského materiálu se sklady. Vzácností stavby je 37 metrů vysoký původní komín, svým tvarem jedinečný v celém Česku. Při stavbě cihelny byly použity cihly ze zrušeného bastionového opevnění Olomouce. Jedná se o tzv. tereziánky, cihly s velkým císařským erbem, iniciálami FMT a číslem série ve spodní části.

Vrátíme se zpět k železniční trati, kterou nadejdeme, a hned za ní odbočíme vlevo. Pokračujeme stále rovně podél trati, až se u železničního přejezdu napojíme na cyklotrasu č. 5.

●●●●●●●● Rybník Hamrys

V případě druhé možnosti se od kapličky sv. Jana a Pavla vydáme Raisovou ulicí přímo po cyklotrase č. 5 až k železniční trati a pokračujeme rovně, až dojdeme k rybníku Hamrys. Rybník s kachnami a labutěmi býval pískovnou, která byla po zatopení podle pamětníků využívána i jako hasičská nádrž. U břehů, osázených vrbami, se vyvinuly menší rákosiny, lokalita je zajímavá i výskytem vzácné škeble rybníčné. Po cyklostezce dojdeme k nedaleké autobusové zastávce MHD Jižní.

NEŘEDÍN

Tajemství neředínského kopce

ZAČÁTEK

zastávka MHD Hřbitovy

KONEC

zastávka MHD Kmochova

DÉLKA TRASY

délka 5 km,
vyžaduje asi 2 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Většina trasy vede po asfaltu, částečně i po schůdných a sjízdňých polních cestách. Trasa je schůdná za každého počasí a celoročně. Je bez bariér, jen úsek polní cesty od letiště k rybníčku není vhodný pro kočárky a vozíčkáře. Ústřední hřbitov je otevřen po celý rok od 7 hodin, ale uzavírá se podle ročního období mezi 17. a 20. hodinou.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Seznámíme se s městskou čtvrtí Neředín, zejména s její starou částí. Projdeme nejvýznamnějšími místy ústředního hřbitova, podíváme se na letiště s moderní stavbou Air Baru a do historie se vrátíme ve „starém“ Neředíně – u rybníčku a na návsi, která si zachovala ráz původní hanácké vesnice. Na závěr trasy navštívíme Park Malého prince, který je jedním velkým dětským hřištěm na zelené ploše.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

●●●●●●●● Ústřední hřbitov

Procházku začínáme na tramvajové zastávce Hřbitovy a půjdeme se přesvědčit, že největší z olomouckých veřejných pohřebišť je místem zvláštní krásy a pěkné přírody. Ústřední hřbitov vznikl teprve v letech 1898–1901, z dřívějších dob sem ale byly přemístěny některé hroby hřbitova U Dřevěného zvonu. Hřbitov je plný zajímavých hrobů olomouckých osobností z minulých dob. Má také vojenský a židovský okrsek, v centru areálu stojí kaple a soubor hřbitovních staveb doplňuje funkcionalistická budova krematoria.

S budovou krematoria za zády vyjdeme na parkoviště, na jehož konci směrem k Topolanům se nachází římský milník s posezením.

●●●●●●●● Památník přítomnosti římských legií

Olomouc byla už ve starověku důležitou křižovatkou obchodních cest u brodu přes řeku Moravu. Zřejmě i proto si dnešní Olomouc vybrali římscí vojáci ve 3. a 4. století k vybudování dočasného tábora, který byl v roce 2001 nalezen v Neředíně. Na tento tábor, a přítomnost římských legií vůbec, upomíná římský milník s plastickými výjevy ze života legií.

Vydáme se podél silnice na Topolany, po levé ruce budeme míjet univerzitní kampus, až po pravé straně spatříme cihlové zdi neředínského fortu.

© T. Hrubá

●●●●●●●● Neředínský fort

Na vršku kopce mezi Neředínem a Topolany se nachází fort č. XV, který je součástí unikátní soustavy pevností obkružujících Olomouc.

Výstavba neředínské pevnůstky v zemním (provizorním) provedení byla zahájena už v létě 1850 a patřila mezi první stavby olomoucké fortové pevnosti. Dnes už je fort v havarijním stavu a slouží jako hospodářský dvůr a paintballové hřiště.

Od fortu se vrátíme po silnici kousek zpět ke vstupu do areálu městského letiště.

●●●●●●●● Letiště a Air Bar

Letiště Olomouc je vnitrostátní veřejné letiště a slouží převážně pro sportovní létání, aerotaxi, parašutistům a Hanáckému aeroklubu. V srpnu 1910 zde přistál český letec Jan Kašpar se strojem Blériot. Jednalo se o první vzlet stroje těžšího než vzduch na území Moravy a Slezska. Éru otevření letiště široké veřejnosti odstartovala v roce 1995 návštěva papeže Jana Pavla II., který zde svatořečil Zdislavu z Lemberka a Jana Sarkandra. Hned u dráhy stojí moderní dřevostavba Air Baru s příjemným posezením uvnitř i venku, v létě i s grilováním, a pro děti je zde také pár houpaček.

●●●●●●●● Rybníček a neředínská návěs

Půjdeme na konec asfaltové přistávací dráhy, u skateparku odbočíme doleva a po polní cestě pokračujeme asi 400 metrů podél okraje pole k neředínskému rybníčku. Rybníček zde byl odnepaměti; lze si u něj na ohništi opéct špekáčky a děti si tu mohou pohrát na prolézačkách. Pokračujeme kolem bývalé hospody Na Rybníčku Neředínskou ulicí, v jejíž polovině se u kapličky nachází bývalá tradiční hanácká vesnická návěs. Širokou ulici s pásem zeleně lemují někdejší grunty, z nichž řada od 90. let 20. století změnila svoji podobu. Kaple Panny Marie Loretánské se zvoničkou zdobí střed návsi od roku 1771. Jen několik kroků od kaple stojí památník obětem první světové války.

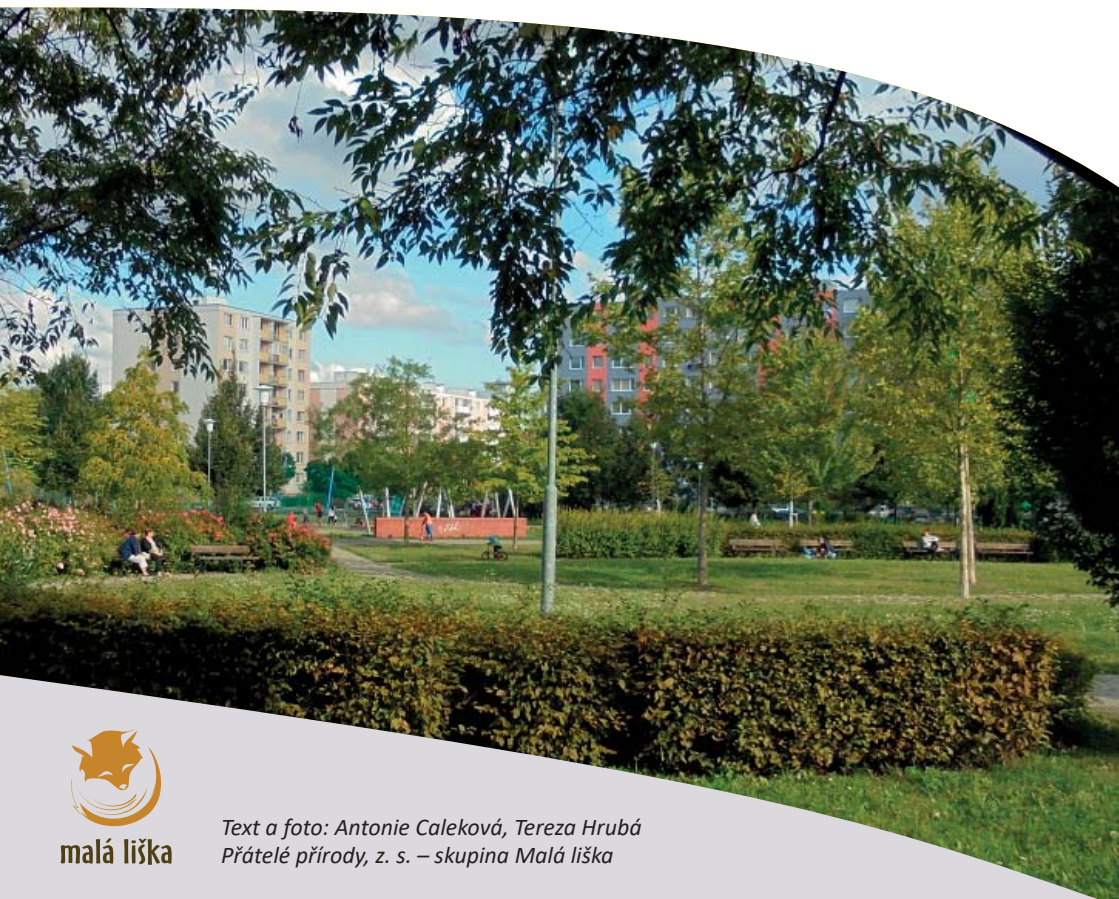
Mezi místní památky patří kříž s reliéfem Panny Marie Bolestné, stojící na rohu ulic Neředínské a Letců, který je podobného stáří jako kaple, z roku 1774.

●●●●●●●● Park Malého prince

Dále budeme pokračovat po ulici Družstevní, která odbočuje z Neředínské doprava. Po 150 metrech ji opustíme cestou mezi domy přes louku vedoucí na ulici Okružní. Tu přejdeme a směřujeme doprava k prvnímu vysokému panelovému domu. Před ním se napojíme na Stiborovu ulici a podél panelových domů dojdeme k Parku Malého prince.

Park Malého prince je zelená oáza v centru sídliště, najdeme zde mnoho laviček, netradičních prolézaček, pískoviště, houpačky i hřiště. Byl zřízen v roce 2005 jako obrana proti nerozváznému zastavění panelovými domy. Na okraji u hřiště v malé budově je WC a tekoucí voda.

Ze zelené oázy mezi paneláky je to kousek na autobusovou zastávku MHD Kmochova.

NOVÁ ULICE

Za historií mezi paneláky

ZAČÁTEK

zastávka MHD Fakultní nemocnice

KONEC

zastávka MHD Pionýrská

DÉLKA TRASY

délka 7 km,
vyžaduje asi 2 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa vede po chodnících a je bez bariér s výjimkou úseku polních cest mezi hřbitovem a fortem XIII. Je schůdná za každého počasí a celoročně.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Městská čtvrť Nová Ulice je mnohem rozsáhlejší, než projdeme při této procházce na Tabulovém vrchu. Na jejím území bychom v minulosti navštívili zemědělské osady, zahrady, rybníky a jezírka, stělnici i poprávě, pivovar či cihelnu... Před budováním sídliště to bylo i výletní a oddechové místo, kde vyvěral do studánky léčivý Křížový pramen, ke kterému vedla křížová cesta. Dnes je ale velká část čtvrti zastavěna novější výstavbou, kvůli níž byly některé drobnější památky přesunuty a jiné rovnou zničeny. Přesto zde ale najdeme dostatek památek a zajímavostí: kostel P. Marie Pomocnice, starý hřbitov, unikátní věžový vodojem a mnohé další, po jejichž stopách se vydáme.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

Zajímavosti areálu Fakultní nemocnice

Ze zastávky Fakultní nemocnice míříme prudce do kopce do nemocničního areálu k transfuzní stanici (pavilon L2). Zahradní altán z počátku 19. století za transfuzní stanicí je poslední památkou na vilu významného olomouckého nakladatele a vydavatele Romualda Prombergera.

Cestou zpět mineme po pravé straně klasicistní čtyřmetrový pískovcový kříž z roku 1824, který je dokladem existence bývalého kostelíka sv. Kříže. Pod ním vyvěral tzv. Křížový pramen, v té době důležitý zdroj pitné vody pro město. Voda od něho byla vedena dřevěným potrubím až na Horní náměstí. Cesta vedoucí k už neexistujícímu svatostánku byla lemována čtyřmi sochami, které jsou nyní umístěny u stěny kostela sv. Michala v centru města.

Projdeme doprava starou nemocniční vrátnicí, za níž už 250 let roste památný strom buk lesní, a odtud zamíříme k oční klinice (pavilon E), zřejmě nejzajímavější historické budově nemocničního areálu. V budově z roku 1904 provedl o rok později primář Eduard Konrad Zirm první úspěšnou transplantaci lidské oční rohovky na světě.

Fort Tabulový vrch (Tafelberg)

Od oční kliniky projdeme nahoru kolem interny (pavilon Y), odbočíme vlevo a ulicí Za Nemocnicí dojdeme k fortu Tabulový vrch (Tafelberg). Byl postaven v letech 1839 až 1846 jako malá předsunutá pevnost, která měla chránit střed olomoucké pevnosti před dělostřelectvem. V dnešní době slouží fort jako archiv fakultní nemocnice a není běžně přístupný.

Kostel P. Marie Pomocnice

Pokračujeme dolů na ulici I. P. Pavlova a míříme za areál nemocnice k baroknímu kostelu P. Marie Pomocnice z let 1774–1780. Při vstupu do kostela stojí kříž a barokní sochy Krista a sv. Jana Nepomuckého. Sloup se sochou P. Marie je lidová práce z první poloviny 19. století a do roku 1988 stával na Mošnerově ulici. Z původní výzdoby kostela se dochoval mariánský oltářní obraz, olejomalba Jana Kryštofa Handkeho Sv. Jan Nepomucký z roku 1740 a křtitelnice.

Vodojem

Vydáme se směrem k nejvyššímu věžovému domu – vodojemu. Věžový vodojem je dominantou nejen tohoto místa, ale celého města Olomouce. Unikátní obytný dům s vyrovnávacím vodojemem z roku 1973 navrhli projektanti Petr Brauner a Jaromír Domes. Dvoukomorová vodárna, která pojme milion litrů vody, je umístěna nad 13 podlažími bytů.

Starý hřbitov na Nové Ulici

Pokračujeme doprava nahoru Okružní ulicí a odbočíme vlevo na Kšírovu ulici. Po pravé straně pak uvidíme odbočku ke starému hřbitovu z roku 1901. Ve středu hřbitova se nachází barokní sousoší Ukřižovaného Krista z dílny Filipa Sattlera. Při procházce malebným starým hřbitovem objevíme také památník českých i německých občanů Olomouce, obětí druhé světové války i následných poválečných událostí.

●●●●●●●● Fort XIII Nová Ulice

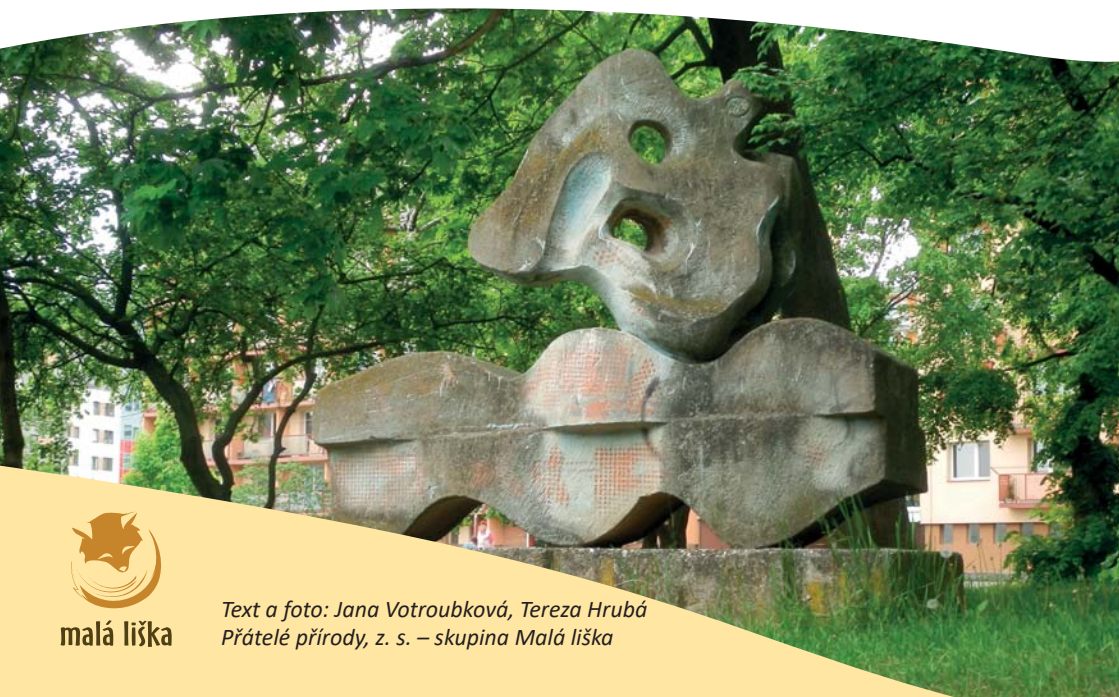
Od hřbitova se dáme Valašskou ulicí na Balcárkovu a dorazíme k bývalé cíhelně. Projdeme jejím areálem a po polních cestách dojdeme k zaplavené pískovně v divoké přírodě. Odtud pokračujeme až k fortu XIII Nová Ulice, který je součástí fortového věnce kolem Olomouce. Jeho stavba na půdorysu pětiúhelníku byla dokončena v roce 1854. Nyní je v soukromém vlastnictví, ale po předchozí dohodě je prohlídka možná.

●●●●●●●● Vily rodiny Stratilových a Františky Lipčíkové

Vrátíme se zpět na ulici I. P. Pavlova a na světelné křižovatce odbočíme doprava na Hraniční ulici. Po levé straně mineme zchátralou, dříve reprezentativní novoklasicistní vilu Hanse a Else Stratilových, kterou nechal významný architekt Hans Stratil v roce 1933 postavit podle vlastního projektu.

O pár desítek metrů níž stojí vila Františky Lipčíkové, jeden z mála příkladů kubistické architektury na Moravě. Půvabná stavba ve stylu předválečné moderny vznikla v letech 1918–1919 podle návrhu architekta Rudolfa Stockara, žáka Jana Kotěry.

K tramvajové zastávce Pionýrská, na které naše trasa končí, je to pár minut chůze. Cestou si ještě prohlédneme barokní sochu P. Marie Immaculaty z roku 1776 od neznámého autora.

NOVÉ SADY

Objevitelská výprava plná vody

ZAČÁTEK

zastávka MHD U Kapličky, Nové Sady

KONEC

zastávka MHD Konzum, Nový Svět

DÉLKA TRASY

celkem 6 km,
vyžaduje asi 2 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

Trasa je v podstatě bez bariér.
Vede po chodnících, popřípadě po asfalových, šotolinových nebo polních cestách.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Pohodová vycházka nás seznámí s historií, přírodou i s možnostmi sportování a občerstvení na Nových Sadech a na Novém Světě.

Zastavíme se u zajímavých místních památek, můžeme si odpočinout u vody, někdy i s nabídkou sportovního vyžití a občerstvení či krmení vodního ptactva.

Popis trasy

●●●●●●●● Kaple Neposkvrněného početí Panny Marie

Vystoupíme z busu MHD na zastávce U Kapličky a pokračujeme po Družební ulici směrem do sídliště Nové Sady, až dojdeme ke kapličce. Pozdně barokní kaple Neposkvrněného početí Panny Marie z roku 1773 se nachází mezi panelovými domy na sídlišti na rozhraní někdejších obcí Povel a Nové Sady. Kolem kaple stojí několik barokních soch z 18. století, přemístěných sem z různých částí Olomouce. Prohlédneme si sochy sv. Judy Tadeáše, sv. Šebestiána, sv. Jana Nepomuckého, Boha Otce a podstavec kříže z roku 1832.

S vchodem do kaple za zády se vydáme po chodníku stále rovně, přejdeme Voskovcovu ulici a zamíříme ke schodům do Teichmannovy ulice, kterou projdeme až na konec. Ocitneme se u silnice mezi ulicemi Jižní a Slavonínská, kterou přejdeme do protější ulice Požárníků. Tou jdeme stále rovně mezi domky po cyklostezce až k pískovně Hamrys.

●●●●●●●● Pískovna Hamrys

Kolem pískovny Hamrys postupně vzniká nová rekreační zóna, hektarová plocha parkové zeleně. U Hamrysu můžeme posedět na lavičce, nakrmit kachny nebo si třeba i natrhat mirabelky z okolních stromů. Pokračujeme po cyklostezce stále rovně, přejdeme koleje a odbočíme na první polní cestu vlevo. Ta nás po několika stovkách metrů dovede k dalšímu rekreačnímu areálu, k rybníku Kaprodrom.

●●●●●●●● Rybník Kaprodrom

Areál u rybníku Kaprodrom nabízí vyžití nejen pro rybáře, dá se tu různě sportovat i občerstvit. Z areálu pokračujeme rovně ulicí Nebeskou a na ni navazující Andělskou až k Dolní novosadské ulici, odkud již vidíme novosadský kostel.

●●●●●●●● Kostel sv. Filipa a Jakuba se hřbitovem

Pozdně barokní kostel byl vystavěn v letech 1773–1775 v tehdy ještě samostatné obci. V presbytáři kostela můžeme vidět kopii deskového gotického obrazu Novosadské ukřižování z první poloviny 15. století. Ve věži kostela je zavěšen zvon pocházející ze zaniklého olomouckého kostela sv. Blažeje. Zvon byl ulit roku 1547 a do novosadského kostela se dostal v roce 1785. U vchodu do kostela stojí kamenný kříž z roku 1834, doprovázený sochami Panny Marie a sv. Jana. Kostel je obklopen hřbitovem se zajímavými hrobkami, přesunutými sem v roce 1873.

Opustíme areál kostela a pokračujeme směrem vpravo k přejezdu u železniční stanice Nové Sady, za nímž stojí monumentální barokní socha Panny Marie z roku 1758 neznámého olomouckého autora. Před přejezdem se vydáme cestou doprava kolem zahrádkářské kolonie. Cesta se stočí pod starý železniční most, za kterým se napojíme na cyklostezku, vedoucí podél Moravy. Stezka nás dovede k obloukovému mostu.

●●●●●●●● Obloukový most přes řeku Moravu

Obloukový most, pro svou výjimečnost přihlášený do soutěže Stavba roku, spojuje od roku 2008 městskou část Nové Sady s Novým Světem a Holicí na protějším břehu Moravy. Kolem mostu se většinou vyskytuje v hojně míře vodní ptactvo, které je možné krmit.

●●●●●●●● Výhled z ulice U Rybářských stavů

Přejdeme obloukový most a za ním pokračujeme cestou doleva mezi pole. Na menší křižovatce popojdeme nahoru do ulice U Rybářských stavů, kde se nám naskytne zajímavé výhledy na několik olomouckých kostelů a výškovou budovu BEA centra.

Vrátíme se kousek zpět a pokračujeme ulicí U Rybářských stavů. Cesta vede kolem staré rybářské budovy směrem k železničnímu přejezdu, za nímž pokračujeme Rybářskou ulicí. Na další menší křižovatce zahneme doleva do Přichystalovy ulice, kterou pokračujeme ke škole.

●●●●●●●● Památky Nového Světa

Pamětní deska na škole připomíná místní hrdiny z druhé světové války, po kterých je pojmenováno několik novosvětských ulic, například právě Přichystalova a na ní kolmá Sudova. Do ní vede odbočka přímo před školou. Sudova ulice patří k nejstarším částem Nového Světa. Najdeme v ní kříž s reliéfem Panny Marie Bolestné z roku 1820 či starou budovu bývalé požární zbrojnice. Ze Sudovy ulice se vrátíme a pokračujeme Přichystalovou ulicí doprava. Putování po Novém Světě zakončíme u kapličky z 19. století, stojící vedle železničního přejezdu na křižovatce ulic Přichystalovy a Holické. Nedaleko najdeme i autobusové zastávky MHD.

ŘEPČÍN

Kolem jezer do ptačího ráje

ZAČÁTEK

zastávka MHD Řepčín, Svatoplukova

KONEC

zastávka MHD Chomoutov, škola

DÉLKA

celkem 12 km,

TRASY

vyžaduje asi 4 hod. chůze + čas na zastaveních

NÁROČNOST

V Řepčíně i Chomoutově asfalt, mezi městskými částmi (většina trasy) polní cesty nebo pěšiny. Trasa je pro kočárky či vozíčkáře sjízdná s obtížemi, některé části trasy kolem chomoutovského jezera nesjízdné. Trasa je schůdná nebo sjízdná na kole za každého počasí a celoročně, ovšem na jaře nebo po dešti bývá velmi bahnitá.

CO

PO CESTĚ

UVIDÍME?

Trasa prochází čtvrtí Řepčín kolem místní významné památky, barokní kapličky sv. Isidora. Poté, co čtvrt' opustí, pokračuje přírodní rezervací Plané loučky k populárnímu jezeru Poděbrady, které se již nachází v CHKO Litovelské Pomoraví. Od jezera dojdeme do městské části Chomoutov, kde v půli trasy doporučujeme návštěvu místního pivovaru. Druhá polovina trasy pokračuje přírodní rezervací Chomoutovské jezero, již se právem přezdívá Ptačí ráj. Trasa se stáčí kolem jezera a přes ornitologickou pozorovatelnu vede zpět do Chomoutova.

Popis trasy

●●●●●●● Bývalý klášter dominikánek v Řepčíně

Autobusem z centra města přijedeme na autobusovou zastávku Řepčín, Svatoplukova. Přímo u ní se můžeme projít školním parkem s dětskými hřišti, volně přístupnými veřejnosti. Ve školní budově dříve sídlil klášter dominikánek, založený roku 1889. Řádové sestry zde vedly několik dívčích vzdělávacích ústavů. V roce 1950 musely odejít a objekt sloužil nejdříve jako vojenské učiliště pohraniční a vnitřní strážce, později jako nemocnice. Kolem školy pokračujeme dále po Svatoplukově ulici na křižovatku s ulicí Řepčínskou, na níž zahneje doprava, až dojdeme ke kapličce sv. Isidora.

●●●●●●● Kaple sv. Isidora v Řepčíně

Barokní kaple sv. Isidora z druhé poloviny 18. století je nejstarší řepčínskou památkou. Protože patronem Řepčína je také sv. Florián, najdeme dnes v kapli podobizny obou světců. Dále pokračujeme ulicemi Řepčínskou a Břetislavovou přes nový parčík na cyklostezku podél Mlýnského potoka.

●●●●●●● „Sejdeme se u vody“

Park vytvořil v dobrovolnickém projektu „Sejdeme se u vody“ spolek Naše Řepčínsko. Kámen, který je dominantou parčíku, byl v anketě místních obyvatel pojmenován „Řepák“. Na opačném konci parčíku mineme parkoviště s odpočívadly, přejdeme most přes Mlýnský potok a dáme se vlevo. Odtud až do Chomoutova následujeme naučnou stezku Kolkolem Olomouce.

●●●●●●● Mlýnský potok, přírodní rezervace Plané loučky

Zatímco po levé ruce nyní máme Mlýnský potok, po pravé straně se rozprostírají ovocné sady a přírodní rezervace Plané loučky. Ta má za cíl uchování společenstev slatinných luk, meandrujícího toku s břehovými porosty a tůň s výskytem řady ohrožených rostlin i živočichů. U mostu přes Mlýnský potok můžeme potkat vodáky, kteří kvůli smrtelně nebezpečnému řepčínskému jezu musí přetahovat lodě po souši. U jezu najdeme pomníček Jana Usnula, který zde ve snaze zachránit tonoucího obětoval život svůj. Pomníček je věnován také mnoha dalším obětem jezu. Od jezu pokračujeme dále po naučné stezce.

●●●●●●● Jezero Poděbrady

Jezero Poděbrady je rozsáhlá vodní plocha v chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví. Vzniklo těžbou šterkopísků a patří k nejčistším přírodním koupalištím v kraji. Plocha jezera je rozčleněna ostrovem, část břehů je upravena na pláže a okolí jezera je v letní sezoně udržováno. Jezero je využíváno k relaxaci, vodním sportům i rybaření. Po březích jezera vede naučná stezka Kolem jezera Poděbrady. My však pokračujeme od jezera dále po naučné stezce Kolkolem Olomouce ve směru na Chomoutov. Opětovně překročíme Mlýnský potok i odlehčovací kanál Častavu a ocitáme se na jižním kraji Chomoutova.

●●●●●●● Kaplička v Chomoutově

Chomoutovem projdeme po hlavní Dalimilově ulici až k odbočce vpravo na ulici Hrachoviska, kde pod kaštaný stojí kaple Navštívení Panny Marie z 19. století. Opravena byla po povodni v roce 1997, na níž upozorňuje pamětní deska. Vedle kaple na kamenném sloupu spatříme sochu Panny Marie, věnovanou roku 1898 rodinou Coufalových z Chomoutova. Dále po hlavní silnici po pravé straně se nachází pomník Rudé armády z roku 1946 a za mostem přes Moravu po levé straně kamenná mohyla s pamětní deskou mužů padlých v letech 1914–1918.

●●●●●● Chomoutovské jezero

Ze Štěpánovské ulice odbočíme naproti pomníku padlým 1. světové války vpravo na Písečnou ulici. Na rozdvojce za učilištěm se držíme vlevo a napojíme se tak na naučnou stezku Ptačí ráj, která nás provede podél břehů Chomoutovského jezera. Tato přírodní památka je zejména v období každoročního tahu ptáků vyhledaným místem pro pozorování řady zástupců ptačí říše. Jezero, které vzniklo zatopením štěrkopískovny, je rozděleno hrází na Velké a Malé. Na větším ostrově se nachází jedna z největších kolonií racků chechtavých na Moravě.

●●●●●● Ornitologická pozorovatelna

Milovníci ptačí říše mohou ptáky sledovat z pozorovatelny doplněné informační tabulí s druhy ptáků, které je možné na lokalitě běžně vidět, aby i méně znalí návštěvníci dokázali zástupce snadno určit. Nejvyšší druhovou pestrost lokalita nabízí především koncem zimy a na jaře. Z pozorovatelny se po naučné stezce vrátíme zpět na silnici vedoucí k Chomoutovu, kde na zastávce MHD Chomoutov, škola naše trasa končí.

SKRBEŇ

Z hanácké vsi do chrámu přírody

ZAČÁTEK KONEC

zastávka MHD Skrbeň
zastávka MHD Horka, škola
v obou obcích je i zastávka vlaku

DĚLKA TRASY

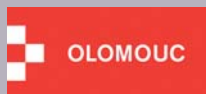
Celkem 5 km, vyžaduje asi 1,5 hod. chůze + čas na zastaveních. Kratší vzdálenost trasy se časově prodlouží návštěvou areálu Domu přírody Litovelského Pomoraví, který se rozkládá kolem budovy Centra ekologických aktivit Sluňákov v Horce nad Moravou (asi 1–2 hod.).

NÁROČNOST

Fyzicky nenáročná trasa není vzhledem k charakteru podloží (kočičí hlavy, polní cesty) bezbariérová. Trasa je schůdná celoročně, za deštivého počasí blátivá.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Skrbeň se nachází asi 8 km severozápadně od centra Olomouce, v nivě řeky Moravy. Odtud projdeme přes hanácké lány a Horeckou skalku do Horky nad Moravou. Nejdříve si ale povšimneme několika zdejších památek. Ve Skrbni totiž najdeme torzo zemanské tvrze, v jejímž středu stojí socha sv. Floriána, která původně stávala na olomouckém Dolním náměstí. Než přijdeme do Horky, nemůžeme si nechat ujít areál Domu přírody Litovelského Pomoraví, který nedávno vyrostl kolem ekocentra Sluňákov. Umělecky ztvárněné stavby skvěle zapadají do zdejší lužní krajiny komponované s odkazem na anglické romantické parky a upozorňují na věci, kterých si při každodenním shonu kolem sebe málo všímáme. Tato vycházka tak nevede jen do přírody, ale i do nitra nás samotných.

Podrobnosti o trase včetně mapy, možností občerstvení a dalších zajímavostí najdete zde: www.prirodavemeste.cz/trasy.

Popis trasy

Kostel sv. Floriána

Na trasu vyrazíme ze skrbeňské návsi od budovy bývalé fary (lehce rozpoznatelné díky krucifixu ve výklenku fasády) dále ve směru jízdy autobusu, až dojdeme ke kostelu sv. Floriána. Stojí na místě bývalé kaple, která byla tak malá, že při mši museli farníci stávat venku. Rozhodli se proto v roce 1832 postavit kapli novou, prostornější. Dnešní podoba kostela pochází z roku 1908. U kostela roste Císařská lípa zasazená v roce 1881 a naproti kostelu spatříme dům č. p. 24 se sgrafitem od Františka Flasara. Zabočíme doprava na Hlavní ulici a vzápětí si můžeme prohlédnout památník obětem světových válek.

Zemanský statek

Naproti památníku po levé straně Hlavní ulice stojí původně středověká tvrz, založená v 15. století. Jejím nejznámějším vlastníkem byl Jan Skrbenský z Hříště, manžel Elišky z Petřvaldu. Erb obou manželů dodnes spatříme na vstupním portálu do tvrze. Jelikož Skrbeň získalo do svého majetku v 80. letech 16. století město Olomouc, pozbylo šlechtické sídlo na významu a bylo přeměněno na hospodářský objekt s obytnými prostory. Obytným účelům slouží statek dodnes, zachovány však byly některé gotické a renesanční prvky.

Na dvoře statku stojí monumentální socha sv. Floriána, která pochází z dílny olomouckého kamenického mistra Václava Rendera (jednoho z tvůrců olomouckého sloupu Nejsv. Trojice). Plastika z roku 1706 původně stála na olomouckém Dolním náměstí, než ji na kašně nahradila socha Jupitera. Do Skrbně byl Florián přemístěn pravděpodobně roku 1742. Další socha tohoto světce od neznámého autora stojí ve výklenku fasády u brány do dvora.

Vydáme se dále po Hlavní ulici kolem školy, obecního úřadu a hřbitova. Za hřbitovem přejdeme na cyklistickou stezku a pokračujeme po ní přes most až k cestě, která odbočuje doleva k Horecké skálce.

Horecká skalka

Odbočíme vlevo a zastavíme se u informační tabule, která nás seznámí s vodním parkem Horecká skalka. Původně zde stával lom, ve kterém se těžil kámen. Na památku dělníka, který zahynul při pracovní nehodě, byla v 19. století nedaleko vystavěna kaplička Skalka. V nedávných letech prošla oblast rekultivací, rybníčky a jejich okolí byly upraveny a vystavěna byla i replika kapličky, kterou dnes najdeme po pravé straně prvního z rybníčků.

Dále pokračujeme kolem lesní školky, horecký hřbitov necháme po pravé straně a jdeme dál kolem potoka Častavy. Asi po 200 m odbočíme doprava k aleji, která nás dovede až k areálu Domu přírody Litovelského Pomoraví.

Dům přírody Litovelského Pomoraví a Sluňákov

V místě, kde dříve býval rybník Rozvižď, se dnes nachází areál Domu přírody Litovelského Pomoraví a v jeho středu nízkoenergetický dům, Centrum ekologických aktivit Sluňákov. Areál nabízí návštěvu unikátní galerie v přírodě a přírodního hřiště a slouží jako přirozená vstupní brána do CHKO Litovelské Pomoraví. Stavby a instalace jsou navrženy s cílem podnítit návštěvníky ke smyslovému vnímání přírody a pomáhají kultivovat vztah návštěvníků k přírodě.

Po prohlídce areálu a budovy Sluňákova odbočíme mezi Lesním chrámem a Sluneční horou snů zpět k potoku Častava. Přejdeme most a odbočíme doprava. Po pravé straně pokračuje potok Častava, po naší levici už teče Mlýnský potok. Mezi těmito toky dojdeme po cyklostezce až na začátek obce Horka nad Moravou.

●●●●●●● Horka nad Moravou

Po levé straně míjíme pozdně barokní kostel sv. Mikuláše. Tak jako Skrbeň i ves Horka byla od roku 1533 majetkem města Olomouce, které ves zakoupilo od Horeckých z Horky a nechalo zde v roce 1753 zbudovat nový kostel. Jedná se o jednolodní stavbu s věží v hlavním průčelí. Vnitřní vybavení je většinou původní, zajímavé jsou také nástropní fresky andělů od Františka Peňáze z roku 1775. Kostel je obkroužen zdí bývalého hřbitova.

Pokračujeme dále kolem budovy staré školy na náměstí Osvobození, kde si prohlédneme pomník obětem 1. a 2. světové války, pocházející z roku 1946.

Trasa končí na náměstí Osvobození na zastávce autobusu MHD Horka nad Moravou, Obecní úřad.

SVATÝ KOPEČEK

Výlet na olomoucké hory

ZAČÁTEK

zastávka MHD Radíkov

KONEC

zastávka MHD Samotičky

DĚLKA TRASY

délka 8,2 km,
vyžaduje asi 2,5 hod. chůze + čas na zastaveních,
převýšení: ↑211 m, ↓315 m

NÁROČNOST

Trasa není bezbariérová, ale vede udržovanými zpevněnými cestami a lesními pěšinami. Je schůdná celoročně za každého (přiměřeného) počasí. Do Radíkova, Samotiček i na Sv. Kopeček jezdí autobusové linky MHD.

CO PO CESTĚ UVIDÍME?

Svou polohou, rozmanitostí terénu s krásnými lesními porosty, údolími říček a potoků nabízí místo, které navštívíme, ideální podmínky pro sportovní a rekreační vyžití včetně houbaření. Oblast v dosahu MHD je provázána množstvím tras pro pěší a cykloturistiku a v zimním období i pro běžkování. Trasa vede z velké části po naučné stezce Svatý Kopeček s informačními tabulemi, které upozorňují na historické i přírodní zajímavosti v krajině, zejména na místní lesy.

Popis trasy

●●●●●●●● Radíkov

Radíkov je od centra Olomouce vzdálen asi 10 km severovýchodním směrem a je ze všech stran obklopen lesy. Z konečné zastávky se vrátíme kousek zpět k rozcestníku na naučnou stezku Svatý Kopeček, která nás provede kolem cihlové zvonice Církve československé husitské, pocházející z roku 1932. U kapličky odbočujeme doleva a na konci obce z asfaltové cesty vycházíme pěšinou do lesa. U chatek rekreačního střediska odbočujeme vlevo a dojdeme k restauraci Pod Věží, za níž se nachází fort č. II Radíkov.

●●●●●●●● Fort č. II

Fort č. II neboli Radíkovská pevnůstka byl postaven jako součást olomoucké pevnosti v letech 1871–1876 a stal se tak poslední pevností postavenou na území České republiky. Jedná se o architektonicky a historicky unikátní pevnostní objekt, který se na území ČR dochoval v jediném exempláři. Při objednání předem je možná prohlídka. V blízkosti fortu stojí retranslační stanice – telekomunikační věž o výšce 75 m.

Pokračujeme dále po naučné stezce k rozcestníku U Radíkova a kolem lesa k turistickému altánu, odkud se nabízí krásný výhled na Pohořany a vrch Jedovou. Pokračujeme po cyklotrase 6030, 6103 k rozcestníku V Hájků a odtud opět po NS Svatý Kopeček k rozcestníku U Kartouzky.

●●●●●●●● Zřícenina kláštera Kartouzka

Kartouzka, tedy klášter mnišského řádu kartuziánů, byl do Dolan přemístěn roku 1388 z Tržku u Litomyšle. Nový klášter byl vystavěn na skalnatém ostrohu kousek za vsí. Roku 1425 byl obsazen husity a stal se opěrným bodem proti katolické Olomouci. Ještě téhož roku jej vykoupili olomoučtí měšťané a pro jistotu zbořili.

Do dnešní doby se zachovaly základy klášterního kostela Panny Marie, sakristie, křížové chodby, mnišských domků, domku převora či zbytky opevnění. Dnes tyto volně přístupné základy postupně zarůstají a rozpadají se.

Vrátíme se zpět na rozcestník U Kartouzky a odtud se tentokrát po modré turistické značce vydáme asi 1 km dlouhým prudším stoupáním ke Svatému Kopečku. Lesy jsou po kůrovcové kalamitě místy tak prořídle, že se nám otevírají krásné výhledy na přilehlé obce i daleko do krajiny Hornomoravského úvalu.

●●●●●●●● Svatý Kopeček

Svatý Kopeček, poutní místo vzdálené asi 7 km od centra Olomouce, dnes slouží zejména k rekreačním procházkám Olomoučanů. Kromě barokní poutní baziliky Navštívení Panny Marie se zde totiž nachází oblíbená zoologická zahrada. Procházíme kolem administrativních budov zoo a po levé ruce máme lanový park Veverák, určený zábavě dětí i dospělých.

Na křižovatce za hospůdkou U Maci se dáme doprava a Šlikovou ulicí po modrožlutém místním značení dojdeme na vyhlídkové místo s lavičkami nedaleko vily Jiřího Wolkera.

●●●●●●●● **Wolkerova vila**

Dům, ve kterém žil a tvořil básník Jiří Wolker, bývá také nazýván „Na Krásné vyhlídce“. Objekt sám není příliš zajímavý, ale je na něm umístěna pamětní deska s bustou slavného básníka. Od domu Jiřího Wolkeru po červené turistické značce přicházíme k bazilice Navštívení Panny Marie. Míjíme kramářské boudy, projdeme podloubím s cukrárnou a vpravo po schodech vystoupáme ke vchodu do baziliky.

●●●●●●●● **Bazilika Navštívení Panny Marie**

Svou velkolepou siluetou, tyčící se nad Olomoucí i celou hanáckou rovinou, upoutá tento barokní skvost každého příchozího. Poutní kostel byl vybudován v letech 1669–1679 podle projektu Giovanni Pietra Tencally, druhá fáze výstavby podle plánů Domenica Martinelliho proběhla v letech 1714–1721, kdy byla k chrámu připojena boční křídla, ambit a kaple Panny Marie. V roce 1995 byl kostel povýšen papežem Janem Pavlem II. na baziliku minor.

Od baziliky se naskýtá výhled nejen na Olomouc a blízké vesnice, ale za dobré viditelnosti vidíme kromě Hornomoravského úvalu i Hostýnské vrchy nebo Dražanskou vrchovinu.

Vydáme se dolů hlavním schodištěm a po pravé straně mineme tzv. „Wolkerův kříž“, který nechali zhotovit prarodiče Jiřího Wolkeru na připomínku jeho narození v roce 1900. Do obce Samotišky sestoupíme poutní alejí, lemovanou šesticí toskánských sloupů se sochami svatých z let 1679–1690. Červená turistická značka nás dovede až k zastávce MHD Samotišky, která se nachází kousek za kruhovým objezdem.